

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafè's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

gericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de President: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

PEEK & CLOPPENBURG

Onze jaarlijksche OPRUIMING begint den 3^{den} Januari 1921

INHOUD: Aan het Einde. — De Chineesche Nederzetting in Ned.-Indië. — Uit de Pers in Nederland. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mutaties van 22 tot 28 Dec. 1920.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.
Aanbestedingen van Mejuffr. J. J. Lagers te Utrecht . . . . . f 10.—

Aan het Einde.

Aan het einde van het jaar als bij den aanvang: chaos, gevolg der catastrofe, welke de menschheid als een geesel treffen moest. . . . . Behoudens een verschil. . . . . Niet meer die wanhopige ontbering, maar eene waarin, naar gehoopt wordt,

redding kan worden aangebracht en dat op grond van hetgeen, vooral in het afgelopen jaar, reeds tot stand is gebracht.

Wel is het verschieft nog zeer duister en staat West-Europa een allerhevigste oeconomische crisis door te maken, maar te wanhopen behoeft men niet. Indien de beschaving van dit deel der aarde te

ATTENTIE. Volgens art. 3 H. H. R. behoort opzegging van het lidmaatschap plaats te hebben schriftelijk vóór 15 December. Derhalve kunnen verzoeken tot afschrijving als lid der Vereeniging niet meer in behandeling worden genomen.

gronde gaat, het zal zijn door haar gemis aan innerlijke waarde, aan moraliteit, en niet als gevolg van deze crisis, welke alleen als toetssteen zal kunnen dienen.

Deze derde jaarwisseling na den oorlog, ze is er eene met meer, met veel meer licht aan de duistere kim dan hare voorgangsters; moge het al meer gaan lichten!

FA G. J. HILBRINK
8 Daendelsstraat 's-Gravenhage

DAMESKLEERMAKERIJ
bericht hiermede, dat zij gedurende de maanden December en Januari naar maat zal verkoopen:

- Dames Tailor Made Wandel Costumes met zijde gevoerd voor f 115.—.
- Mantels of Ulsters voor f 100.—.
- Rokken voor f 40.—.

uitsluitend uit eene groote sorteerling Eng. Stoffen. De nog voorradige Bontmantels en Bontgarnituren zullen tegen concurr. prijzen worden uitverkocht. Gedurende December—Januari Zaterdags tot 5 uur geopend.

COSTUMES TAILLEUR

EN ROUTE

Lampe SPUISTR. 8 DEN HAAG

TEA-GOWN

LE MANNEQUIN

Lampe SPUISTR. 8 DEN HAAG

BONTMANTELS

AU-BOU

Lampe SPUISTR. 8 DEN HAAG

OOST

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM
 KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
 LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
 VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
 KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

WEST

ISERIEF & CO.
 Magazijn „De Prijslijst”
 Veenestraat 16-18 · DEN HAAG · Valeriusstraat 29

Specialiteit
Tricolage
 Garen en Band
 Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Wasch-, Glans- en Strijkrichting „Fortuna”
 Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN . . . . f 0.40	FRONTS . . . . . f 0.18
VESTEN . . . . . f 0.60	BOORDEN . . . . . f 0.15
HALFHEMDEN . . . . f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES . . . . . vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.
 De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN
 Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
 35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
 nitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
 MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
 KANTOORMEUBELEN, enz.

Schiekade 207 · ROTTERDAM · Telef. 10134
 (naast Astoria Bioscope)

Hammond School en COPIEERINRICHTING
 Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
 (Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
 beleefd aan als oudste inrichting op
 dit gebied voor de levering van correct
 schrijf- en copieerwerk.
 Strengste discretie verzekerd.

MAISON VAN HAL
 Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 **BREDA** Telefoon 442

Heerenkleeding
 Dameskleeding
 Indische Uitrustingen
 Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

De Vereeniging Oost en West deed, evenals alle voorafgaande jaren sedert hare oprichting, met inbegrip der oorlogsjaren, ongestoord haar goed en nuttig werk. Ze deed wat ze vermocht te doen. Hare middelen laten vooralsnog niet toe om in het voetspoor te treden van die vermogende particulieren, welke blijkbaar in het buitenland en niet hier te lande worden aangetroffen, die ten bate van geslacht en nageslacht een instelling in 't leven roepen en daardoor iets blijvends tot stand brengen. De vruchten van haren arbeid zijn nu eenmaal evenredig aan den steun, welken zij ontvangt. Moge haar dan in het komende jaar dien steun rijkelijk worden geschonken, mogen velen zich aanmelden voor het lidmaat- of begunstigerschap dezer Vereeniging, welke zich het schoone doel voor oogen stelt: de voortdurende versterking van den band tusschen Nederland en de Koloniën in Oost- en West-Indië en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, en wel die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

v. d. B.

De Chineesche Nederzetting in Nederlandsch-Indië.

Als extra-nummer van „Chung Hwa Hui Tsa Chih”, Tijdschrift der Vereeniging „Chung Hwa Hui”, is verschenen het antwoord, onder bovenstaanden titel, op de door deze Vereeniging uitgeschreven prijsvraag aangaande dit onderwerp.

Schrijver is de heer Sim Ki Ay, die zijne verhandeling onder het motto: De deugd is de oorsprong, de bezittingen zijn het einde (Confucius), heeft opgedragen aan de Vereeniging voornoemd.

In zijn inleidend woord wijst S. er op, hoe ook door het jongste wereldgebeuren de geest van eigenwaarde en zelfbewustzijn in het Chineesche Volk, welks zonen veelal nog zoo niskend worden, sterker is doorgedrongen, en herdenkt hij dankbaar de vele Europeanen, die dat volk willen steunen en het recht en waarheid doen wedervaren.

Het zou te ver voeren een geschrift als dit, getuigend van groote kennis en diepe studie, op den voet te volgen, volstaan moge daarom worden met een overzicht van den inhoud, verdeeld in hoofdstukken met aan het hoofd een passend motto.

Het eerste hoofdstuk handelt over: De vestiging der Chineezen in Indonesië, dateerende de eerste nederzetting op Java van het begin der 7e eeuw, onder de vorsten der Thang dynastie. Zij zijn er gebleven tot op den huidigen dag en terecht noemt S. den Chinees, met zijn bijzonder aanpassingsvermogen, de beste kolonist ter wereld.

Het volgende hoofdstuk gaat over de nationale karaktertrekken, zeden en gebruiken. Als kenbron hiervoor het geloof in de Cosmische orde der dingen: uitvoerig beschrijft S. met licht en schaduw de eigenschappen van zijn volk. In het 3e hoofdstuk wordt de verhouding aangegeven van den Chinees in de Indonesische samenleving tot de andere bevolkingsgroepen, een verhouding welke, naar het oordeel van meest bevoegden, van de vroegste tijden af tot heden, een gunstige is. Tot hen van vroegeren en lateren tijd, wier meening in deze door S. wordt aangehaald, behooren machthebbers als Coen en Raffles, schrijvers als Veth, Kielstra, Prof. de Groot, de Bruin e.a., wijzende op de bekende dominerende eigenschap van het Mongoolsche ras, dat, na een verblijf van eeuwen te midden van een bonte verscheidenheid van rassen, zich als afzonderlijke groepen volkomen handhaaft.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de Staatsrechtelijke positie der Chineezen, in verband met hunne nationale opleving (de z.g. Chineesche beweging dateert van ongeveer 1900). Begrijpelijk komt hierin de bekende grief van achterstelling tot uiting

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.
 PIANO's in huur f 6,— per maand,
 desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
 Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAIJA.
 Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.
 STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

op een wijze evenwel gespeend aan bitterheid, integendeel getuigend van een willen begrijpen en, waar mogelijk, waardeeren, ten bewijze waarvan S. het einde deze woorden van Longfellow citeert:

All your strength is in your union,
 All your danger is in discord,
 Therefore be at peace henceforward
 And as brothers live together!

In zijn slotwoord betoogt S., na tal van daadzaken en feiten daarvoor te hebben opgesomd, dat voor ieder de nationalistische, Chineesche beweging, elk geval verklaarbaar is, en verklaarbaar niet het minst voor den Hollander, van wien het gezegd worden, dat hij in Ierland, noch Amerika, noch Zuid-Afrika, noch Rusland, ooit zijne nationale banden te verbreeken, die hem het levenslicht heeft verloochend.

Om dan aldus voort te gaan en te besluiten: „Deze niet te onderdrukken nationaliteitsbeweging, die de nationale zelfverrijking en de nationale zelfverrijking geeft echter geen aanleiding tot misvatting. De Chinees, in het volle besef van zijn waarde, met grooter energie dan ooit zich van zijn verplichtingen kwijten, welke hij aan zijn geboortegrond schuldigd is; hij acht zich geroepen, in samenwerking met blank en bruin, een functie te vervullen in het algemeen streven, dat voeren zal naar Indonesië onafhankelijk bestaan, zonder evenwel de bloedsbanden te verbreeken, die hem het levenslicht hebben doen aanschouwen.

Het ligt thans aan de Indische Regeering om rechtigheid te doen geschieden, waar haar pligt zulks eischt, n'en déplaise reactionnair-imperialisten.

Door de daad make de Indische Regeering waarheid, hetgeen ze zoo vaak heeft kond gedaand, dat ze een afkeer heeft van rassenpolitiek. Ze schame het vertrouwen niet, dat thans n o g in haar wordt gesteld!

En ten slotte, wat betreft de verhouding van de Chinees tot andere bevolkingsgroepen: wie zich een breed standpunt vermag te stellen, neemt geen aanstoot aan excessen, welke uitingen zijn van krompenheid, niet zelden bestaande in een arrogantig houding door dezen of genen aangenomen als gevolg van mislukte rassensuperioriteitswaan. De Chinees, die er op staat, dat men hem als zoodanig erkent, houde steeds meester K.-H'ONGS gulde spreuk voor oogen, dat onder werkelijk onwikkeld geen rasverschil bestaat.

De gebeurtenissen, die we rondom ons waarnemen, geven ons een sprankje hoop, dat de overbrugging der tusschen de volkeren bestaande kloven, de gelijkheid, waarvan Confucius gewaagde, geen utopie wezen zal. De groote internationale Brotherhood-beweging, de helaas nog onvolmaakte Volkerbond, de uitloving der nobelprijzen aan degenen, die het meest tot de verbredering der naties hebben bijgedragen, de Theosophische vereenigingen, de Christen-Studenten-Wereldfederatie, de internationale naal-socialistische stroomingen, internationale studenten-organisaties in Europa, de Asiatic-student society, het Indonesisch Verbond van Studeerenden in Nederland, etc., etc., het zijn altogader pogingen tot onderlinge toenadering, een streven naar eenheid en harmonie, de groote Harmonie der tijden, door China's onsterfelijke wijsgeeren uit lang vervlogen eeuwen reeds voorspeld, en die eenmaal ook Indië's deel moge zijn!

Uit de Pers in Nederland.

In *Het Vaderland* schreef W. naar aanleiding van **Twee Moties**, in de najaarszitting van den Indischen Volksraad aangenomen: Een dezer moties, die reeds in dit blad werd toegelicht, betreft het voorstel omtrent de ontginning der aardolievelden in Djambi. De andere geeft een uitspraak omtrent de Indische

Firma L. J. C. BOUCHER
 Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
 's-Gravenhage - Noordeinde 64c
 Specialiteit: voor het samenstellen
 van Leesportefeuilles
Advertentie-Bureau

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

...astingvoorstellen, die ook in dit blad zijn bespro-

De eerste motie heeft vooral principieele beteekenis. Zij komt op tegen de rechtstreekse indiening Djambi-voorstellen bij de Staten-Generaal en richt er op aan dat deze voorstellen alsnog voor advies bij den Volksraad zullen worden aanhangig gemaakt. De motie is in den Volksraad met groote overtuiging van stemmen aangenomen. Alleen de tegenwoordiger der Christelijk-ethische partij, de heer Bergmeyer, de conservatieve vertegenwoordiger van het Binnenlandsch Bestuur, de heer van der Jagt en twee Chineesche leden stemden tegen. Alle Indische leden en de Europeesche vertegenwoordigers der overige partijen, voor zoover aanwezig, gaven aan de motie hun stem.

Wij wezen er reeds op, dat het in deze motie verzoekt volkomen redelijk is. Het voorstel betreft de beschikking over een belangrijk deel van de minerale rijkdommen van Indië en behoort daarop zichzelf reeds in den Volksraad te worden behandeld. Bij het voorstel zijn niet alleen de belangen der inwoners der streken betrokken, waar de olie gewonnen, ook de belangen der Indische consumenten zijn daarmede gemoeid. Tot nu toe zijn de belangen der Indische consumenten bij het uitgaan van aardolieconcessies steeds over het hoofd gegaan. De gevolgen hiervan zijn niet uitgebleven. Men klaagt thans in het land, waar zooveel olie en producten worden gewonnen en geëxploiteerd, over de hooge prijzen die de olie- en benzineverbruikers moeten betalen.

In de voorjaarszitting van den Volksraad is deze motie ook ter sprake gebracht. Nu weer over een belangrijk deel van den Indischen olievoorraad zal worden beschikt, zal ook met het belang der Indische consumenten rekening moeten worden gehouden. Het voorstel van den Volksraad zal daartoe de juiste gelegenheid bieden.

Over het hooren van den Volksraad pleit bovendien de financieele beteekenis van het voorstel. Het gaat daarbij, zooals wij de vorige week reeds opmerkten, niet alleen om de grootere of kleinere financiële voordeelen, aan het plan verbonden; het gaat ook om het belangrijkste vraagstuk der Indische financieele politiek: de uitbreiding der gouvernementsondernemingen. Indië heeft voor zijne ontwikkeling meerdere middelen dringend noodig. Het kan deze middelen niet in onbepaalde mate verkrijgen uit directe en indirecte belastingen. De draagkracht der Inlandsche bevolking is gering, het aantal Europeanen klein; terwijl aan het uitbreiden van inlandsch kapitaal, dat met het inheemsche voor de ontwikkeling van Indië's bodem ontoereikend is, belangrijke winsten moeten verzekerd blijven. Er moet naar andere bronnen van inkomsten worden gezocht, en deze zijn te vinden in de gouvernementsondernemingen, waarvan de gouvernementen rubber-, metaal-, en steenkoolondernemingen en de steenkoolontginning kunnen worden genoemd.

De motie betreffende de Indische belastingvoorstellen is van geheel anderen aard. De Volksraad heeft de oorspronkelijke Indische voorstellen behandeld, en al zijn daarin belangrijke wijzigingen aangebracht, de Volksraad heeft zich over de hoofdzaak uitgesproken. De motie is dan ook alleen een aanvulling van de Indische voorstellen boven de Inlandsche, een aanbeveling, die, gelijk in dit blad werd aangetoond, in verschillend opzicht van belang is.

In de motie wordt in het bijzonder geprotesteerd tegen het tijdelijk karakter, dat aan de heffingen van verschillende producten is gegeven. Ook wij gelooven, dat de productbelastingen een blijvende plaats in het Indisch belastingstelsel zullen moeten vinden. En wij verwachten niet, dat een betere regeling der versterkte inkomstenbelasting deze belasting overbodig zal maken. Wij hebben deze versterking steeds beschouwd als een gelegenheidsmaatregel om de tijdelijke heffing te kunnen motiveren. Zeker is er nog veel aan de wijze van heffing

der Indische directe belastingen te verbeteren: de opbrengst der gemeentelijke inkomstenbelastingen in enkele groote steden heeft dit wel aangetoond. Maar men moet zich daarvan toch geen gouden bergen voorstellen.

Toch meenen wij, dat voorloopig met deze „tijdelijke“ heffing kan worden volstaan. Verder uitstel der heffing moet worden voorkomen; de invoering is toch reeds te veel vertraagd. De praktijk zal wel leeren, dat de belasting, op deze wijze van verschillende producten geheven, alleen theoretisch een equivalent der extrawinstbelasting is, en dat de meerdere opbrengst niet zal kunnen worden geëist. Worden deze heffingen nu „tijdelijk“ ingevoerd, dan kunnen zij over twee jaar door een definitieve regeling worden vervangen, waarbij met de ervaring, bij de heffing der tijdelijke belasting opgedaan, rekening kan worden gehouden. Thans de meest principieele wijziging, die in de Indische voorstellen is gebracht, aantasten, zou wellicht tot een voor de Indische schatkist zeer kostbaar uitstel der heffing kunnen leiden. In dit opzicht komt het ons niet aanbevelenswaardig voor, de motie te volgen. Intussechen hopen wij, dat zij wel tot verbetering der voorstellen zal leiden. De wenschelijkheid hiervan toonden wij reeds aan.

Wat de Djambi-voorstellen betreft, zou de beste oplossing zijn, dat het verzuim onmiddellijk werd hersteld. Dit kan aan de verstandhouding tussehen Plein en Hertogspark slechts ten goede komen.

De Indische Regeering en de Inlandsche Beweging.

Onder dezen titel schrijft *Het Vaderland* van 27 dezer in een hoofdartikel:

„Bij de behandeling der Indische begroting heeft de heer de Muralt in eene rede, die wij met recht opzienbarend hebben genoemd, de houding der Indische regeering besproken tegenover de Inlandsche beweging in het algemeen en de Sarekat Islam in het bijzonder. In deze rede wordt niet alleen het beleid van den aftredenden Gouverneur-Generaal zeer scherp aangevallen, maar wordt bovendien eene reactionnaire politiek tegenover de Inlandsche beweging voorgestaan, die wij niet aarzelen verderfelijker te noemen. Het korte verblijf van den heer de Muralt in Indië moge hem vele ervaringen hebben gebracht, zijne rede over de volksbeweging en den aftredenden landvoogd geeft blijk van een gemis aan objectiviteit en inzicht, dat den heer de Muralt tot een gevaarlijk adviseur maakt.”

Het blad komt tot het volgende besluit:

„Wat wij ten slotte in de rede van den heer de Muralt hebben gemist is het inzicht, dat de Inlandsche beweging noodig is voor den vooruitgang der inheemsche bevolking en dat revolutionnaire pogingen het best worden tegengegaan door verbetering van den economischen toestand en verhooging van het ontwikkelingspeil der bevolking. Wij tellen excessen niet licht en wenschen de deelnemers daarvan niet te ontzien. Maar wij zijn overtuigd, dat een ingrijpende verbetering van den economischen toestand en meerdere welvaart der bevolking de beste middelen zijn om aan revolutionnaire bewegingen elken voedingsbodem te ontnemen. In deze richting, veel meer dan in geweld tegen de Inlandsche beweging en haar leiders, is de bestrijding van ongewenschte stroomingen te zoeken. Een krachtige hervormingspolitiek, rechtvaardigheid jegens de inheemsche bevolking, zijn de beste waarborgen voor handhaving van het gezag.”

In dezen geest vatte de aftredende landvoogd zijn taak op, en in dezen geest zal, zooals wij weten, de nieuwe gouverneur-generaal niet minder krachtig werkzaam zijn.

Dubbel is het daarom te betreuren, dat de indruk is gewekt, dat van den nieuwen gouverneur-generaal reactie is te verwachten speciaal ten aanzien van het beleid ten opzichte der Inlandsche beweging. Gelukkig mag uit de verklaring van den minister worden afgeleid, dat noch deze, noch de nieuwe gouverneur deze opvatting huldigt. De inheemsche bevolking

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
 Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumanie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
 OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Ik zing de lof
der

Monarch

Schrijf- machine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
 AMSTERDAM-ROTTERDAM
 DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Japigten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ
 LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
 VONDELKERKSTRAAT 17 51
 TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

N. LOEB - DEN HAAG
 NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
 OP TERMIJNBETALING

173

Riviera en Zwitserland

Geregelde Koeriersdiensten.
 (visa versa).

REISBUREAU LINDEMAN. 37
 's-Gravenhage

Arnhem Groningen Utrecht

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %o gewaarborgd.

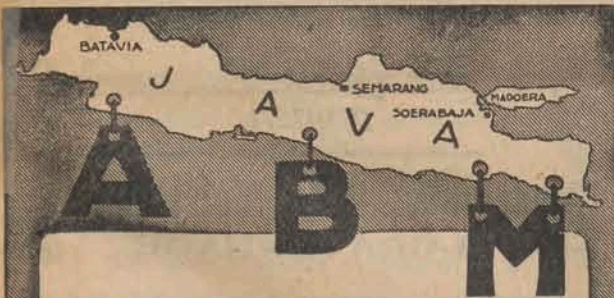
12A

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738
2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electricische Ornamenten, enz.
Baden, Geysers, Waschtafels.

INDISCHE UITRUSTINGEN

VOORDEELIGST
ADRES:

AU BON MARCHÉ

A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

J.R.

101

Met beroemde merk HIS MASTER'S VOICE GRAMOPHONES EN PLATEN

IS STEEDS IN DE GROOTSTE
KEUZE VOORHANDEN BIJ

WILLEM SPRENGER.

Agent der Gramophone Comp. Ltd.

PASSAGE 46. DEN HAAG. TEL. 3778.

kan het optreden van den nieuwen landvoogd met vertrouwen tegemoet zien.”

* * *

Over

De Indische Belastingwetten

merkt *De Telegraaf* o.m. op:

„De vraag of er reden bestaat om de cultures zoo zwaar te treffen als blijktens de voorgestelde belastingen in de bedoeling ligt, kan op tweërlei wijze beantwoord worden. De steeds wassende uitgaven van het budget kunnen, evenmin als dat in het moederland en zijn gemeenten het geval blijkt te zijn, door bezuinigingen gekeerd worden; reeds werd in het voorloopig verslag op de bovenstaande belastingwetten de aandacht gevestigd op de 50 miljoen, die het volgend jaar noodig zullen zijn voor de salarisherziening der ambtenaren, die men niet tegen kan houden, nu er toch al zulk een schaarschte aan personeel in Indië bestaat en de stijging der salarissen in de particuliere bedrijven, de goede krachten gemakkelijk weglukt. Niets ligt meer voor de hand dan dat men dus poogt om de groote tekorten te dekken uit de natuurlijke rijkdommen van het land, die het zichtbaarst in de niet-inlandsche cultures gerealiseerd worden. Maar aan de andere zijde dringt zich de overweging op, dat die realisatie slechts mogelijk is, indien de bedrijven geschikt kunnen blijven kapitaal aan te trekken en een product tegen kostprijs voort te brengen, waarmede zij op de wereldmarkt concurreeren kunnen. Het lijkt twijfelachtig, of de ontworpen belastingen wel voldoende rekening met een en ander houden.”

* * *

Over hetzelfde onderwerp in *Economische Statistische Berichten* eene beschouwing van mr. J. Geritzen, die er op wijst, dat bij de schatting der opbrengst van de productenbelastingen de *Memorie van Toelichting* uitgaat van hooge prijzen, terwijl thans de prijzen sterk zijn gedaald. Voor kostprijs van suiker neemt de regeering bovendien een bedrag aan van f 10 per picol, terwijl inderdaad die kostprijs door den verhoogden grondhuur en de enorme stijging der loonen, zoowel van de Europeesche als van de inlandsche geëmployeerden, volgens deskundigen zeker op f 13.75 mag worden aangenomen. In verband met deze factoren meent de schrijver de opbrengst der gezamenlijke bijzondere belastingen in 1921 op niet meer dan f 120 miljoen te mogen ramen, tegen een schatting van f 144 miljoen in de *Memorie van Toelichting*. Waar anderzijds de baten uit de oorlogswinstbelasting, die voor 1920 op f 50 miljoen waren geraamd, zullen vervallen, zullen de nieuwe heffingen alleen dan voldoende zijn tot dekking der tekorten van den gewonen dienst, over 1920 en vorige jaren, indien de uitgaven van 1921 ongeveer gelijk blijven aan die van 1920. Op de basis van de voorloopige begroting voor 1921, die door den Gouverneur-Generaal bij den Volksraad was ingediend, wordt het moeilijk, de in de bovenbedoelde *Memorie van Toelichting* voorkomende uitspraak van Indië bevredigend zijn, te onderschrijven, te meer als men bedenkt, dat 1921 voor 's lands schatkist een zoo exceptioneel voordeelig jaar zal zijn, dat de kans, dat er later meer van dergelijke jaren zullen komen, waarlijk gering is.

* * *

„Bali en Lombok”.

In de *Nieuwe Rott. Crt.* lezen wij over de uitgave van het Bali-Instituut:

De archivaris van dat Instituut, C. Lekkerkerker, heeft onder dezen titel een overzicht doen verschijnen *) van de literatuur omtrent deze eilanden, bijgewerkt tot einde 1919. Het is een werk van ongeveer 450 bladz., met titels en inhoudsopgaven van

*) Bij Blankwaardt en Schoonhoven te Rijswijk (Z.-H.)

boeken en artikels, en een uitvoerig personenregister, waaraan nog een woordregister is toegevoegd.

Lekkerkerker leidt deze eerste grotere uitgave van „het Bali Instituut” in met een voorbericht, waarvan het onderstaande is ontleend:

„Het was een eerste eisch van de decentraliseering en lokale specialiseering der studie van Ons Indië door de „kleine instituten” beoogd, om te weten wat er over elk studiegebied was geschreven en waar dat te vinden was.

Een voorbeeld, een standaard-model omtrent een literatuur-overzicht als dit ontbraken. Het boek moest handig van omvang en tot één deel beperkt blijven. Het moest een betrekkelijke volledigheid bezitten en van de artikelen van belang een uittreksel geven, in 't bijzonder van datgene, waar het om de een of andere reden „op aankwam”.

Dit is gedaan omdat het in de meeste gevallen niet alleen ondoenlijk, maar ook onnoodig zal zijn, het geheele boek of artikel op te sporen, het werk in een bibliotheek aan te vragen en na te lezen. Nu in het minst is hierbij gedacht aan de bestuursambtenaren op Bali en Lombok, die dikwijls noodig hebben te weten, wat over een bepaald onderwerp is geschreven, maar niet naar bibliotheken kunnen loopen. Voor werken en artikelen van gewicht en min of meer omvang als b.v. de studies van Liefrink en van Eck, adatrecht-bundels e.d.g. was het opnemen van een uittreksel van betrekkelijke volledigheid natuurlijk onmogelijk, maar deze studies zijn in de omgeving der bestuursambtenaren van het gewest zeer zeker wel aanwezig. En overigens kan men uit een korte aanduiding van geest en inhoud van een werk weten, of het al of niet noodig zal zijn, dat te Batavia, den Haag, Leiden of Amsterdam aan te vragen.”

Voorts deelt Lekkerkerker mede, door welke opvattingen hij zich heeft laten leiden bij de opmaking van zijn registers (zaak-registers, personen-registers, woord-register).

Na de inleiding gaat aan de registers nog een *Kort Overzicht* vooraf van de ontwikkeling onzer kennis van Bali en Lombok.

Wij mogen, met het volste recht, belangstelling van het publiek vragen voor dit werk, een monument van werkzaamheid en nauwgezetheid, waaraan het Bali-Instituut en de heer Lekkerkerker zeer zeker velen aan zich hebben verplicht. Moge het de eerste zijn van een lange reeks van dergelijke nuttige publicaties.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De eerste barst.

Naar aanleiding van de ernstige beschuldigingen welke *Darsono*, de leider van het extremistisch orgaan *Sinar Hindia*, naar het hoofd van de leiders der Centrale S. I. heeft geslingerd, (*Java Bode* Oct. 1e blad), schrijft de heer *Vierhout* in de *Sinar Post* o.m.:

Ons interesseert meer de politieke zijde van het geschil. Het feit, dat de uiterst-linkse groep in de centrale S. I. tot den aanval is overgegaan, wijst er op, dat de scheuring in de groote Inlandsche organisatie nabij is.

Verwondert ons niet. Reeds vele malen werden wij op de heterogene elementen, welke in de S. I. zijn samengebracht. Men vindt er rijke hadji's en arme landbouwers. En die allen streden tot dusver onder één vlag, zaten naast elkaar op het podium in de vergaderzaal en zeiden gezamenlijk en ieder voor zich, dat zij voor de belangen van het volk, de groote massa, opkwamen.

Was Sneevliet, die van den aanvang af tegen dit gevaarlijk, bedrieglijk dualisme in de S. I. tot

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geïllustreerden Catalogus.

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.
Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
Boetzelaerlaan 2. - Tel. Sch. 248

rijde is getrokken. Zoowel in vergadering als in pers. Anderen hebben deze zijne critische taak overgenomen. Baars, Bergsma e.a. Men luisterde niet nauwelijks naar hen, omdat zij, hoe onverdacht men streeven ook werd geacht, toch in elk geval bevoorleden tot het overheerschende ras. En de groote massa heeft geen al te groot vertrouwen in den raad van den Europeaan, zelfs niet wanneer deze dagelijks moet geen ras-onderscheid te maken.

Zou, wat Sneevliet en den zijnen niet mocht gelukken, nu aan Darsono en Semaoen toebedeeld zijn? Heiden zijn Inlanders en hebben dus al dit direct hun Europeesche voorgangers en leermeesters voor, dat zij niet a priori worden gewantwoord. Darsono speciaal geniet zelfs een groot vertrouwen breedden Inlandschen kring. En Semaoen kan wellicht als de leider van de S. I. in en rondom Semarang worden beschouwd.

Wat zij thans ondernemen, heeft dus wel meer kans van slagen dan de vroegere poging tot een zuiver splitsing in de gelederen der S. I. Of zij hun doel zullen bereiken, staat niettemin te bezien.

Nog altijd heeft Tjokro Aminoto het oor van de massa. Wat hij zegt wordt veelal als een Evangelie beschouwd.

En de S. I. loslaten, overgaan in een andere verandering, zal Krömo (de kleine man) niet gauw doen. Het program van de S. I. is voor hem zoo iets als een tweede godsdienst geworden. De toevoeging „Islam” aan den naam heeft haar magische uitwerking nog niet verloren. En ook nu zou wel weer eens kunnen blijken, met hoe groote kennis van den aard der bevolking die toevoeging gekozen werd, en dat de groote zorg van Tjokro Aminoto voor de handhaving ervan niet voor niets is geweest.

De grootste Inlandsche vakvereniging heeft zich direct na 't verschijnen van de onthullingen van de extremisten afgekeerd. De *Fabrieksbond*, de bekende, overweegt thans opzegging van de samenwerking met de communistische groep in de Vakcentrale.

Het wil ons echter voorkomen, dat deze aangekondigde opzegging nog een andere oorzaak heeft dan de felle, tegen de leiders der S. I. gerichte actie van Darsono e.s. Men zal zich herinneren, dat een der argumenten van het Suiker-syndicaat tegen het erkennen van den *Fabrieksbond* altijd geweest is de nauwe relatie, welke hij met de *Vakcentrale* onderhoudt, wijl die *Vakcentrale* als communistisch te boek staat. Het is zelfs openlijk gezegd, dat wanneer de *Fabrieksbond* zich maar van die *Vakcentrale* wilde onmaken, hij wel op erkenning van de zijde der werkgevers kon rekenen.

Welnu, de *Fabrieksbond*, nog steeds niet erkend, dan nu voornemens de *Vakcentrale* den rug toe te keeren. En dat voornemen wordt aangekondigd op 't moment, dat de leiders van het suiker-syndicaat met den gouverneur-generaal aan 't confereren zijn over de mogelijkheid tot erkenning van die Inlandsche vakorganisatie. Is de coincidentie niet wat heel frappant?

Maar hij deze belofte van beterschap is 't niet geleverd. De *Fabrieksbond* heeft nog een ander middel tot verkrijging van de erkenning te baat genomen. En wel het besluit om het *Suikersyndicaat* niet te erkennen. Daar ligt in opgesloten, dat de *Fabrieksbond* in den vervolge, wanneer er onder de werkmans ontevredenheid heerscht, niet langer zal wachten met de werkgevers in minnelijk overleg te treden, maar onmiddellijk tot de directe actie zal overgaan.

Belofte en bedreiging bereiken den landvoogd en de afgevaardigden van het syndicaat dus op 't moment, dat de *Fabrieksbond* een onderwerp van bespreking uitmaakt. Wie zal hier aan louter toeval kunnen denken?

Anderzijds wijst het voornemen tot afzwering van de *Vakcentrale* door een der grootste Inlandsche vakorganisaties er wel op, dat Darsono en de zijnen

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
Piet Heinplein, Tel. 1587
1588

geen gemakkelijk spel zullen hebben. 't Is voor ons nog de vraag of zelfs degenen, die zich rechtstreeks bedrogen weten, namelijk de geregelde betalers van de S. I.-contributie, wel bereid zullen worden gevonden om aan den schoonmaak in eigen huis deel te nemen.

Maar dat de eerste barst in het S. I.-huis geslagen is, staat in ieder geval vast. En dat, zij 't dan misschien niet direct, een scheuring zal volgen, is zeker en geheel conform den logischen loop der massabeweging elders.

Men houdt op den duur tegengestelde belangengroepen niet kunstmatig bijeen. En als uit de ernstige beschuldigingen van Darsono iets duidelijk is geworden, dan is 't wel dit, dat de belangen van Tjokro Aminoto en zijn mede-bevoorrechte groep diametraal staan tegenover die van het *Inlandsche proletariaat!*

De *Java Bode* schrijft o.m.: Voor de vijanden van de Inlandsche beweging zal dit artikel van Darsono wel een welkome gelegenheid zijn om er op los te hakken. Naast de brochure van Alimin: „Louteren wij ons” zal het artikel van Darsono medewerken aan de zuivering der Inlandsche beweging. Een onderzoek naar de juistheid der beschuldigingen mag niet uitblijven. Elke poging om dit onderzoek te beletten zal een bewijs te meer zijn voor de gegrondheid van die beschuldigingen.

Wij hebben verder af te wachten of de sociaal-democraten zóó eerlijk zijn mede te willen werken aan dit onderzoek.

In de *Java Bode* van 20 Oct. vinden wij Tjokro Aminoto's voorloopig antwoord opgenomen. Uit een der „Interrupties” in de *Loc. „S. I.-probleem”* vermelden wij nog o.m.:

Er heerscht een hoogst nerveuze stemming in en om de gelederen van den S. I. De Garoetzaak met heel haar nasleep van processen heeft niet alleen tot uitwerking gehad het hoofdbestuur, althans de voornaamste hoofdbestuurders, van deze Inlandsche organisatie onherstelbaar te compromitteren, als zijnde betrokken bij het zoo dramatisch blootgelegde complot, maar ook heeft de Garoet-zaak er toe meegewerkt het gistingproces, dat reeds bezig was zich in den S. I. te voltrekken, te versnellen. Dit proces gaat in de richting der geleidelijke verandering van den S. I. in een organisatie, welke met behulp van de vakbeweging streeft naar het bereiken van economische en... politieke doelpunten.

Een kritiek als van Darsono op de gedragingen van een Tjokroaminoto valt te beschouwen als een duwtje, berekend om den president, wiens steelvastheid den ongeduldigen wachters te kras wordt, zijn zetel wat vlugger te doen verlaten. Het gaat er om, onder welke leiding de S. I. nu weldra zal geraken en of hij heelemaal mee zal worden getrokken in het communistisch zog.

In dit licht gesteld, krijgen ook de berichten over het aanstaand congres en de verplaatsing van den zetel naar Jogja meer duidelijkheid.

Het is minder een louteringsproces, dat we gadeslaan, dan een strijd om de hegemonie tusschen volksleiders, die vooral „zich zelf zoeken”.

De moraal.

In de benoeming van mr. Talma, directeur van Financiën, tot president van het Suikersyndicaat kan de *Loc.* geen reden tot eenig verwijt zien.

Een directeur van een departement van algemeen bestuur in Indië is niet een politieke figuur, belichaming van bepaalde programbeginzelen, een partijvertegenwoordiger, die met zijn beginzelen staat of valt. Hij is een hoofdamtenaar, die niet anders dan het woord van den landvoogd heeft te spreken, zoodra hij zich *qualitate qua* moet uiten. Hij is regeeringsvertegenwoordiger niet minder, maar ook vooral niet meer.

Na te hebben betoogd, dat de heer T. een ambtenaar naar het gouvernementideaal is geweest — knap, scherpzinnig, handig, — vervolgt het blad:

Stoomvaart-Maatschappij „**NEDERLAND**”
AMSTERDAM.
PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pine Street.
belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschuif, Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..
Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
 135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

„Twed“
 Hollandsch-Indisch Restaurant
 en Tearoom
 Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
 DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12-8
 Hollandsche
 ..en Indische Tafel..

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“
 te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

= Indisch Restaurant =
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Diners

Het geviel nu zoo, dat hij directeur van financiën werd en goed regeeringsambtenaar, wist hij precies, wat er in die functie van hem werd verwacht. Hij had den fiscus te helpen aan een flink deel van de suikerwinst. Hij deed het, niet uit een of ander politiek beginsel, doch omdat hij dit als directeur van financiën had te doen. In het geldend staatsrecht is dit geheel normaal en ook onvermijdelijk.

De heer Vierhout bestrijdt dit standpunt uitvoerig in de *Sum. Post* en zegt dan ten slotte:
 De ingrijpende belastingplannen, welke vooral de suikercultuur raken, zij niet los te maken van den heer Talma, zoo min het cardinale verschil tusschen de suiker- en de rijstpolitiek van de regeering los te maken is van den persoon van den heer Sibinga Mulder. En als dan zulk een sterk voor het profiteeren van den staat in de groote winsten van het grootkapitaal geporteerden hoofdamtenaar opeens overgaat naar 't kamp van dengene, dien hij tevoren in het hart heeft aangetast, dan is er o.i. wel degelijk reden voor een algemeene verwondering, welke *Java Bode* en *Sum. Post* gelijkelijk stelden: „Ook gij Brutus?“

Want 't gaat in deze in laatste instantie niet om de vraag of den heer Talma eenig verwijt kan worden gemaakt, of hij wel het recht had desgelijks te handelen, het gaat om de publieke moraal, welke hier in 't nauw dreigt te geraken. Die publieke moraal verlangt, dat een zoo hooggeplaatst ambtenaar als een directeur van een departement geheel lossta van de belangen, welke met die van 't algemeen niet parallel gaan. En als dan telkens weer zoo een hooggeplaatst ambtenaar, nu eens een minister, dan weder een gouverneur-generaal of een lid van den Raad van Indië, tot die bizondere belangen afdaalt, dan wordt het vertrouwen, dat zij ter richtige vervulling van hun taak zoozeer van noode hebben, niet alleen geschokt, maar ook onthouden aan al degenen, die na hen komen.

Wij voor ons zouden dan ook zeer veel gevoelen voor een wet, welke al deze schokkende mutaties voor goed onmogelijk maakt. Al voegen wij er conform het slotoordeel van de *Loc.* en met verwijzing naar de royale wijze, waarop de Britsche wet verdienstelijke ambtenaren belooft — ook onmiddellijk aan toe, dat anderzijds de Staat dan ook den plicht heeft om naar werkelijke verdiensten en niet langer krachtens het uniform-tarief van Staatsblad no. zooveel te beloonen!

De eendaagsche verbinding Soerabaya—Batavia.
 Het *Soer. Hbl.* weet te berichten, dat de inauguratie van de eendaagsche verbinding Soerabaya—Batavia thans definitief bepaald is op 1 Mei 1921. De Staatsspoor is dus in staat de belofte aan den Volksraad gedaan, gestand te doen, hetgeen schr. van het personeel van dezen dienst niet verwondert. De opzet van de nieuwe verbinding is zoodanig, dat het traject Soerabaya—Batavia *vice versa* in ongeveer 14 uren zal worden afgelegd. Het ligt in de bedoeling dezen bliksemtrein om ongeveer half zeven van Weltevreden te laten vertrekken, in welk geval de trein dus tegen half negen te Soerabaya arriveert, althans..... k à n arriveeren.

In dit verband stippen wij nog aan een gedeelte van wat de heer *Clodion* in zijn interessante artikelen over zijn reis door Java in *l'Veuil Economique* dd. 19 Sept. schrijft, mede in het *Soer. Hbl.* vermeld:
 Op onze spoorwegen is *Clodion* jaloersch. De expres, schrijft hij, die om kwart over zeven uit Buitenzorg vertrekt, brengt u in een klein uur te Weltevreden. Wij zouden onze treinen ook wel gaarne met deze snelheid zien rijden tusschen Hanoi en Haiphong; men zou dit traject dan in twee uurtjes kunnen afleggen.

De Soendaneesche Taalcursus door L. A. Lezer.
 In de *Javabode* wordt „De Soendaneesche Taalcursus“ (voor zelfonderricht) door *L. A. Lezer* een werk genoemd, dat gegronde kennis en groote uit-

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
 De Directeur H. HOLTHAUSEN

Grand Hotel Restaurant „ALLARD“
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 1269
Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.
Huis van den 1sten Rang

gebreidheid verraadt en waarmede de Indische kentafel een waardevol specimen rijker is geworden. Ook de *Pr. Bode* acht het werk een rijkelijk gevarieerde en aantrekkelijke gids.

Een Inlandsch dichter herdacht.
 Te Solo is opgericht een comité ter herdenking van wijlen *Kjai Ronggowasito*, in leven filosoof en dichter, die beroemd was om zijn boekwerken. Het comité zamelt geld in voor de restauratie van het graf van den overledene, terwijl de overtollige gelden zullen worden aangewend ter dekking van de drukkosten der nog onuitgegeven werken van wijlen *Kjai Ronggowasito*. (*Java Bode*).

Lezing over Flores.
 De heer *Ch. C. F. M. le Roux*, oud-officier van het N.-I. leger en leider der Opnemingen bij B.O.W., hield voor de Katholieken van Batavia een lezing over het Land en Volk van Flores en de Missie op dat eiland. Deze lezing werd toegelicht door een serie van honderd twintig door hem zelf opgenomen lichtbeelden. (*Java Bode*).

„Man overboord“.
 In de *Pr. Bode* lezen wij o.m., dat op de *Goentje* in den morgen van den 4en September het „Man overboord“ klonk.
 De stuurman wierp direct een boei in zee, de zagvoerder vloog zijn hut uit en gaf oogenblikkelijk bevel: „Zwaai stuurboord. Stop de machine.“ Na drie minuten lag het schip vlak bij de plek des onheils stil. Niet minder dan acht boeien waren dien tijd over boord gegooid, terwijl met bewonderenswaardige snelheid een boot te water werd gelaten. Er heerschte onder de passagiers een geweldige spanning. Na ongeveer een kwartier te hebben rondgerooid werd de drenkelinge gevonden en veilig naar het schip teruggebracht.

UIT DE INDISCHE PERS.
Een woord van lof voor de Indische Regeering.
 Gouvernementsbesluit heeft de Regeering den Resident der Preanger Regentschappen gemachtigd om te beschikken over eene som van f 18.000. ten einde die te benutten in het belang van den sawahaanleg in het district Soekanegara (Tjiandjoer).
 Dat is nu eens de goede weg, dien men in Ned.-Indië uit moet, zegt de schrijver in de „*Nerata*“ van 15 September 1920, want dientengevolge steunt de Regeering den Javaan in de gelegenheid om te leven.

Wel staat het op papier geschreven dat de groote ter beschikking staat van den inlander, doch als hij niet in staat is dien grond te bewerken, dan is dat schoone recht slechts eene fictie.
 Ook is dat recht fictief, wanneer de Javaan alhoewel bezwaren ondervindt, zoodra hij het verzoek doet om van den grond gebruik te maken.

En het was om die reden, dat dit onderwerp de vergaderingen van de Sarikat Islam in de Preanger Regentschappen bezig hield.
 Hoe het zij, het bewijs is thans geleverd, zegt de schrijver, dat het bestuur in den zin van den volkswensch vooruit wil, hetgeen o.m. ook hieruit kan blijken, dat in verschillende districten van de Preanger Regentschappen de erfpachtsaanvragen zijn teruggetrokken.

Zelfs de domeingrond om de woning van den Gouverneur-Generaal te Tjipanas is thans ter beschikking van de bevolking gesteld, ten einde die voor den sawahaanleg te benutten.
 Dat is een goede tijding, die den weg opent voor Ned.-Indië om met zijn vruchtbaren bodem en zijn talrijke landbouwende bevolking weder een rijkland te worden, dat voor zijne voeding niet afhankelijk is van andere landen.

Nu evenwel het district Soekanegara met f 18.000 geholpen wordt, moet de Regeering daarbij niet blijven stilstaan, doch haren steun ook verder uit-

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Tel. 4060
Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonnaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
24 porties soep . . f 5.-
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar. 230
Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

leken tot de districten Tjiandjoeer, Patjet, Tjika- en Tjibeber. Deze kunnen die geldelijke hulp goed gebruiken. De schrijver wekt de bevolking van die streken op het voorbeeld van Soekaneegara te volgen en alle krachten in te spannen voor de oprichting van een Niah-Credietbank. Op 2 September 1920 had ter hoofdplaats Makassar, in het Osviagebouw een feest plaats ter eere van den heer Noeroeddin Daeng Mawing, leeraar in de Makassarsche en Boegineesche talen aan die Instelling, aan wien, wegens gedurende trouw, door de Regeering de kleine gouden ster was toegekend. Op het feest waren tegenwoordig de Gouverneur van de Residentie, de Resident, de Commissaris van Politie en tal van andere Europeesche, Inlandsche en Chineesche ambtenaren. Het gebouw was versierd en nadat alle aanwezigen den jubilaris hadden begroet, sprak de Gouverneur zijne rede uit, waarin hij duidelijk liet uitkomen, dat de onderscheiding hem van Regeeringswege was toegekend op grond van zijn verdienstelijk werk en niet op grond van zijn meer dan 30-jarigen diensttijd. Die waardeering bestond niet alleen in bestuurszaken, doch ook daar buiten, want, zowel in onderwijs-, als in particuliere milieus werd, op onderscheid gebied de naam van Noeroeddin Daeng Mawing met eere genoemd. De Gouverneur hoopte dat de jubilaris nog lang dien diensten ter beschikking van de Regeering zou blijven. Na den Gouverneur sprak de Directeur der Osvia-opleidingsschool voor inlandsche artsen, de heer J. Oets, den jubilaris toe. Hij preef diens arbeid, maakte hem daarvoor en bood hem, namens het personeel van de instelling, een gouden horloge met inscriptie aan als bewijs van hoogachting. De heer Mohamad Saleh, afkomstig van Borneo, leerling der Vrije klasse, sprak in dienzelfden zin namens de van de Buitenbezittingen afkomstige leerlingen, daarbij eveneens een geschenk aanbiedende, in herinnering aan dezen voor den jubilaris gewichtigen dag. De heer Sahadat bracht in herinnering het door den jubilaris verrichte werk, toen zij nog te zamen dezelfde school werkzaam waren. Toen werd de vereeniging Badji Minasa opgevoerd, welke rechtspersoonlijkheid verkreeg, terwijl in verval verkeernde moskee te Goa door bevoegdheid en samenwerking van den jubilaris geheel werd hersteld. Ook de Gemeenteraad van Makassar en het bestuur van den Makassarschen Voetbalbond lieten hunne belangstelling blijken in den vorm van menzendingen. Ten slotte dankte de jubilaris allen voor de hem verrichte eer, terwijl hij hoopte dat hij zijne tegenwoordige functie nog vele jaren zou mogen uitoefenen. Hij voelde zich fysiek nog krachtig. De dankbetuiging van onderwijzer was hem lief geworden en hij hoopte nog veel te doen in het belang van de school voor het volk. Ten half 12 uur was de feestelijkheid afgelopen. Des avonds werd door de leerlingen van de Osvia een tooneelvoorstelling gegeven, welke door den burgemeester van Makassar Dombriak, den Commissaris van Politie, Raden Mas Gondowinoto en tal van Europeesche en Inlandsche ambtenaren werd bijgewoond. De humor, welke in het tooneelstuk ten beste werd gegeven, verschaftte ook den buitenstaanders veel geestesgenot, meldt de schrijver. (Neratja 16 Sept. 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.
Voorheen en thans. Vroeger, nu zoovele jaren reeds geleden, schrijft H. S. in de „Perniagaan" van 6 September 1920, toen de speelpacht nog in handen van den pachter, had deze niet alleen zijne etat-

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
Beschuit en Roggebrood
voor export.

blisementen in de groote Indische steden, doch ook in de meeste kleine plaatsen, alwaar de inkomsten van hem en van de Regeering moesten worden verkregen. Het spel was in de particuliere woningen verboden en de pachter zorgde door eene in zijn belang zijnde controle er wel voor, dat aan dat voorschrift de hand werd gehouden, waarbij hij door de Regeering als belanghebbende partij natuurlijk werd gesteund. Dat de kleine politie uit dien toestand geldelijke voordeelen trok door de oogen te sluiten als er clandestien in de woningen werd gespeeld, was toenmaals algemeen bekend, maar toch kon men in het algemeen zeggen, dat er een rem bestond, die de zucht naar hazardspel temperde en dat er in het openbaar alleen in de woningen gedubbeld werd als er familie- en huiselijke feesten plaats hadden. Op verzoek van belanghebbende werd dan voor een zeker aantal dagen eene vergunning tot het houden van hazardspelen tegen betaling uitgereikt. Dat de pachter, die eene belangrijke pachtschat maandelijks aan de Regeering had af te dragen en uit zucht naar gewin het bezoek naar de speellooden aanmoedigde, sprak van zelf. De Chineesche Wajang werd daarvoor gebruikt, met het doel toeschouwers te lokken en in de hoop, dat men zich dan wel tot het spel zou laten verleiden. En al wisten die toeschouwers zeer goed welk een gevaar aan het dobbelspel was verbonden, niettemin waren de speellokken steeds goed bezet en maakten velen gaarne gebruik van de kans om eens iets te winnen. Voor de groote hoop waren de uitkomsten in den regel zeer teleurstellend en daaraan had de Regeering natuurlijk ook veel schuld. Dit werd door haar zeer goed begrepen en heeft dit — in verband met de andere misbruiken, welke de speelpacht aankleefden — tot afschaffing van het stelsel van de speelpacht geleid. Het leek er in het begin naar, dat het nieuwe systeem goed werkte. Er waren wel woningen, waarin ook nu nog gedubbeld werd, doch het aantal dobbelaars verminderde en het bedrag der sommen dat verspeeld werd, daalde sterk. Ook waren de spelers meer personen, die wat te verdubbelen hadden, in tegenstelling met het vroegere pachtsysteem, waarbij de kleine man juist zooveel verloor. Evenmin als een stuk wit goed in het gebruik die kleur behoudt, zoo kon de nieuw verkregen toestand proefhoudend blijken, vooral toen de Regeering geleidelijk het beheer van tal van inkomsten tot zich trok, welke vroeger in handen van de Chinezen waren geweest. Het in handen nemen van het opiumbeheer, maakte vele Chinezen, die daarbij hun brood verdienden, broodeloos en dwong hen naar een andere broodwinning om te zien. Evenzoo ging het met het vroegere personeel van de pandhuizenpacht. En nu viel het op, dat de Regeering van de diensten van dat vrijkomende personeel, dat zoo geheel ingewijd was in die bedrijven, zoo goed als geen gebruik maakte. De bedoeling van de afschaffing der opiumpacht was zoogenaamd om te trachten het opiumverbruik te doen verminderen, terwijl bij het overnemen van de pandhuizenpacht werd beoogd den kleinen man te helpen en hem bij het inbrengen van goederen in het pandhuis minder rente te doen betalen. Dat ideale streven was natuurlijk uitmuntend en zou zeker door de bevolking van Ned.-Indië op den hoogsten prijs zijn gesteld, doch helaas wijst de praktijk op heel andere uitkomsten, zegt de schrijver. Er zijn thans veel meer opiumkitten dan vroeger en de gelegenheid om opium te verkrijgen wordt aan het opiumschuivend publiek zoodoende zeer gemakkelijk gemaakt.

blisementen in de groote Indische steden, doch ook in de meeste kleine plaatsen, alwaar de inkomsten van hem en van de Regeering moesten worden verkregen. Het spel was in de particuliere woningen verboden en de pachter zorgde door eene in zijn belang zijnde controle er wel voor, dat aan dat voorschrift de hand werd gehouden, waarbij hij door de Regeering als belanghebbende partij natuurlijk werd gesteund. Dat de kleine politie uit dien toestand geldelijke voordeelen trok door de oogen te sluiten als er clandestien in de woningen werd gespeeld, was toenmaals algemeen bekend, maar toch kon men in het algemeen zeggen, dat er een rem bestond, die de zucht naar hazardspel temperde en dat er in het openbaar alleen in de woningen gedubbeld werd als er familie- en huiselijke feesten plaats hadden. Op verzoek van belanghebbende werd dan voor een zeker aantal dagen eene vergunning tot het houden van hazardspelen tegen betaling uitgereikt. Dat de pachter, die eene belangrijke pachtschat maandelijks aan de Regeering had af te dragen en uit zucht naar gewin het bezoek naar de speellooden aanmoedigde, sprak van zelf. De Chineesche Wajang werd daarvoor gebruikt, met het doel toeschouwers te lokken en in de hoop, dat men zich dan wel tot het spel zou laten verleiden. En al wisten die toeschouwers zeer goed welk een gevaar aan het dobbelspel was verbonden, niettemin waren de speellokken steeds goed bezet en maakten velen gaarne gebruik van de kans om eens iets te winnen. Voor de groote hoop waren de uitkomsten in den regel zeer teleurstellend en daaraan had de Regeering natuurlijk ook veel schuld. Dit werd door haar zeer goed begrepen en heeft dit — in verband met de andere misbruiken, welke de speelpacht aankleefden — tot afschaffing van het stelsel van de speelpacht geleid. Het leek er in het begin naar, dat het nieuwe systeem goed werkte. Er waren wel woningen, waarin ook nu nog gedubbeld werd, doch het aantal dobbelaars verminderde en het bedrag der sommen dat verspeeld werd, daalde sterk. Ook waren de spelers meer personen, die wat te verdubbelen hadden, in tegenstelling met het vroegere pachtsysteem, waarbij de kleine man juist zooveel verloor. Evenmin als een stuk wit goed in het gebruik die kleur behoudt, zoo kon de nieuw verkregen toestand proefhoudend blijken, vooral toen de Regeering geleidelijk het beheer van tal van inkomsten tot zich trok, welke vroeger in handen van de Chinezen waren geweest. Het in handen nemen van het opiumbeheer, maakte vele Chinezen, die daarbij hun brood verdienden, broodeloos en dwong hen naar een andere broodwinning om te zien. Evenzoo ging het met het vroegere personeel van de pandhuizenpacht. En nu viel het op, dat de Regeering van de diensten van dat vrijkomende personeel, dat zoo geheel ingewijd was in die bedrijven, zoo goed als geen gebruik maakte. De bedoeling van de afschaffing der opiumpacht was zoogenaamd om te trachten het opiumverbruik te doen verminderen, terwijl bij het overnemen van de pandhuizenpacht werd beoogd den kleinen man te helpen en hem bij het inbrengen van goederen in het pandhuis minder rente te doen betalen. Dat ideale streven was natuurlijk uitmuntend en zou zeker door de bevolking van Ned.-Indië op den hoogsten prijs zijn gesteld, doch helaas wijst de praktijk op heel andere uitkomsten, zegt de schrijver. Er zijn thans veel meer opiumkitten dan vroeger en de gelegenheid om opium te verkrijgen wordt aan het opiumschuivend publiek zoodoende zeer gemakkelijk gemaakt.

TOKO BOGOR
Suezkade 122b - Den Haag - Tel. 3472
Bijzonder aan te bevelen onze
Sambals, Boemboe's en Seroendeng
Steeds versch. — Zorgvuldige bereiding.

Restaurant VAN DER PIJL
PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
„Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & z

Restaurant SAUR, den Haag
Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 133

Dejeuners, Dinners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447. 137
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Jafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren

Dans- Instituut
B. STERNFELD
Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348
'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in
Modern Dansen
alsmede in
Klassiek,
Plastiek
en Rhythmische
Gymnastiek.

ZOO JUUST ONTVANGEN:
Parakan Salak Thee,
kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,
80 cent per pond.
VERRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

Maison
BALKANIQUE
G. H. PARÉ
Kantoor en Magazijn: Nieuwe Uitleg 31
Telegram-Adres: BALKAN-HAAG
Bankiers: BANK-ASSOCIATIE, DEN HAAG

Import - Export
Sigaretten
Sigaren
enz.

Alle Bestellingen „FRANCO HUIS”

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND.
Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams
 Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

De rente, welke in de gouvernementsspandhuizen wordt gemaakt, is van dien aard, dat voor een verpande waarde van f 0.60 somtijds f 1.— wordt gevraagd en voor eene waarde van f 1.10 de som van f 1.50.

Een dergelijk winstbejag is toch zeker niet in het belang van de bevolking.

De rijstverkoop is nu ook al in handen van de Regeering, met de bedoeling den kleinen man te beschermen tegen overvraging van den Chineeschen handelaar, toen deze nog over zekeren voorraad beschikte, doch het lijd, volgens den schrijver, geen twijfel of de rijstrijzen op Java zouden thans reeds het vroegere peil hebben behaald, als de handel in dat artikel ware overgelaten aan de particulieren, terwijl de rijstrijzen op Java op dit oogenblik maar steeds hoog blijven.

De Regeering wil als handelaar optreden, doch de gewoonste handelsgebruiken brengt zij niet in toepassing.

De bevolking op Java heeft echter te berusten en kan niet anders.

De bezittenden onder hen, die hun kapitaal niet meer bij de pachten kunnen plaatsen bewegen zich nu in speculaties, die, tot op zekere hoogte, niet anders als dobbelpartijen op groote schaal zijn.

De speculaties gelden zoowel effecten als producten en tal van Chineesche handelaren hebben reeds de nadeelen van het zoogenaamde gokken ondervonden.

Terwijl vroeger het hazardspel van de gegoeden was beperkt tot de familiefeesten, dobbelt men, ten gevolge van de intrekking der pachten, thans in alles, een verschijnsel, dat zeker de aandacht verdient.

LITERATUUR-OVERZICHT.
Rubbercultuur in Ned.-Indië.
 „Der Tropenpflanzer” van Nov.-Dec. bevat een deskundige verhandeling van Dr. A. Jacob te Charlottenburg, over „Die Kautschukkultur von Niederländisch-Indien”. In zijn inleiding wijst schr. op het groote verschil tusschen de Engelsche en de Hollandsche planters in de koloniën. De eerste is ook als planter speculant, terwijl de Hollander niets onvoorbereid onderneemt. Eerst toen op het Maleische schiereiland en Ceilon gebleken was dat de rubbercultuur een toekomst had, zijn de Hollanders er in Indië mede aangevangen. „Der vorsichtige Hollander stürzte sich eben nicht Hals über Kopf in das Treiben des Rubber Booms; erst nachdem er durch das natürlich Zeit fordernde Studium der Anbaumöglichkeit die Ueberzeugung gewonnen hatte, dass die Gewinnung von Pflanzungskautschuk in seinen Kolonien einen wirtschaftlichen Erfolg versprache widmete er sich mit Energie auch dieser Kultur”.

Een studie over Indische vlerkprauwen.
 De bekende ethnograaf A. C. Haddon publiceert in het jongste Nr. van „The Journal of the Royal Anthropological Institute” een uitgewerkte studie over „The outriggers of Indonesian canoes”, met veel afbeeldingen. In bijna alle gedeelten van den Indischen Archipel komen prauwen met „outriggers” — vlerken, zooals wij zeggen — voor; deze bestaan uit twee of meer dwarsliggers of uithouders, aan welker uiteinde, evenwijdig aan het vaarttuig, balken, meestal van licht hout vervaardigd, verbonden zijn. Deze vlerken beneeuen de vaart slechts zeer weinig en behoeden het licht kantelende kustvaartuig beter tegen omslaan dan ballast.

De Indische Post.
 Er is een proefnummer verschenen van een nieuw orgaan, getiteld „De Indische Post. Weekblad gewijd aan de belangen van Nederlandsch-Indië. Dit proefnummer is hier te lande gedrukt, maar de volgende Nrs. zullen in Indië worden uitgegeven, met medewerking van verschillende Indische en Nederlandsche bekende mannen en vrouwen. De richting welke het blad zal uitgaan, wordt door den hoofdredacteur Mr. L. J. Plemp van Duiveland in een voorwoord uiteengezet. We ontleenen er het volgende aan. „Geen bepaalde kleur zal ons weekblad voorstaan. Het zal

Fabriek van 144
FORNUIZEN
 met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
Fa P. J. MEIJS & ZON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5,
 Hoffleveranciers
 Telef. Interc. 654

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512
 □ □ DROGERIEN □ □ □ □ CHEMICALIËN □ □ □ □
 □ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □ □ □
 □ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □ □ □

kunnen worden gelezen in iederen kring, zonder ooit aanstoot te geven door het verkondigen van meeningen van een zekere richting. De politiek zal in ons land slechts een ondergeschikte plaats bekleeden, de plaats welke haar, naar ons oordeel, in een Indisch weekblad toekomt, die eener interessante verschijning op maatschappelijk gebied, die wij objectief en zonder aanzien van partijen zullen beoordeelen.”

De volgende bijdragen in het proefnr. hebben op Indië betrekking (de overige laten we onvermeld): De nieuwe Gouverneur-Generaal, door Mr. H. C. Dresselhuys (met portret). — Indisch politiek overzicht, door Mr. A. B. Cohen Stuart. — De komende bestuursperiode, door A. W. F. Idenburg. — Indische leningspolitiek, door Mr. J. Gerritzen. — Het ambtenaarsvraagstuk, door Dr. E. Moresco. — De Javasukerindustrie en hare organisatiën, door Mr. J. W. Ramaer. — Indische nachten, door Maurits Wagenvoort. — De eenheid der Maleische volken, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Scheepvaart op Nederlandsch-Indië, door J. B. van der Houven van Oordt. — Indië en de Nederlandsche metaalnijverheid, door C. F. Stork. — De Oost-Indische handel, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. — De Indische cultures, door L. J. van der Waals. — Het lepra-vraagstuk, door Prof. Dr. J. J. van Loghem.

Door Centraal Borneo.
 Als resultaat eener wetenschappelijke onderzoekingsreis van den Noor C. Lumboltz is (te New-York, bij Ch. Scribner's Sons) een werk in 2 dln. verschenen, getiteld:

Through Central Borneo. An account of two years' travel in the land of the head-hunters, between the years 1913 and 1917. With illustrations from photographs by the author and with map.

Omtrent den hr. Lumboltz en zijn reis ontleenen we enkele bijzonderheden, medegedeeld in de jongste aflevering van het Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen. Daartoe in de gelegenheid gesteld door het Nederlandsche, het Britsche en het Noorsche Aardrijkskundig genootschap, zou de hr. L. een wetenschappelijke reis door Ned. Nieuw-Guinea doen, doch werd daarin verhinderd door het uitbreken van den wereldoorlog. Hij heeft toen zijn plan gewijzigd en twee jaren op Borneo doorgebracht. Eerst deed hij een tocht van negen maanden door Midden-Borneo en kwam daar in aanraking met de Penjajongs, Sapoetans en Penihings; hij maakte ook kennis met de schuwe, nomadische stammen, als de Poenans en de Boekats, die daar in het diepst van de wildernis leven. Hij voer in het Boeloengansche de Kajansrivier op tot Long Pipa en bestudeerde daar de Kajans en de Kenjas. In Zuid-Borneo bevoer de hr. L. de Katingan- en Samba-rivieren en bezocht aan de laatste den zeer belangwekkenden stam der Ot Danoms. Op den tocht door Midden-Borneo ging de ontdekkingsreiziger een zijtak van de Barito, de Boesang, op, trok de waterscheiding over ter hoogte van 425 meter, stieg daarna de Kasao-rivier af waar de Sapoetans wonen en bereikte aldaar de Mahakam.

Sumatra in 1818.
 Onder dezen titel is (bij Nijhoff te 's-Gravenhage) een nieuw werk van den hr. P. H. van der Kemp verschenen. Het is, evenals de vorige geschriften van het zgn. „Nijhoffreeks”, naar oorspronkelijke stukken bewerkt en handelt uitsluitend over Raffles' invallen binnen ons gebied op Sumatra. Het is te hopen dat deze hoogbejaarden schrijver de tijd gegeven zal worden zijn historische nasporingen over het Nederlandsch-Indisch bestuur van Aug. 1816—Jan. 1819 te kunnen voltooien, waarmede een hoogst belangrijke periode onzer koloniale geschiedenis wordt vastgelegd op uitsnemende wijze.

Daar uit den aard der zaak het geven van een overzicht — hoe beknopt ook — van een werk als dit in een kort bestek onmogelijk is, bepalen we ons tot een opgave der verschillende hoofdstukken. Voorrede. — I. Algemeene omschrijving van Raffles' streven. — II. Raffles' eerste schriftelijk optreden tegen ons gezag op Sumatra. — III. Raffles' mislukte nederzettingen in de Lampongs Mei 1818—Mei 1819. — IV. Raffles' weigering tot overgave van Padang Mei 1818—Jan. 1819. — V. De verwijdering van Raffles' troepen uit het Palembangse. — VI. Het door Raffles betwist recht op Billiton. — VII. Raffles' intriges behandeld in Nederland en Engeland.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.
 Inhoud van jaarg. 1920, afl. 5: Onderzoekingen over de Batavia bereide koolzuurhoudende dranken, door P. C. Flu. — Die Behandlung und Heilung der Lepra.

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
 Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017
Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

P. G. Unna. — Resultaten van éémalige inspuiting met een geconcentreerd typhus-vaccin, door E. Walch en G. B. Walch-Sorgdrager. — Bloedtransfusie door Dr. P. A. C. H. Th. Scheffelaar Klots. — Zephalitis lethargica op Sinabang, door Dr. J. A. Noothuis. — De waarde van de Wassermann'sche reactie — methode Sorman — van het bloed voor de reactie, door P. Broertjes. — Opmerking over de techniek der venepunctie, door P. Broertjes. — Zilverrijst of aan vitamen rijke bijvoeding, door Prof. Dr. W. Schüffner. — Jaarverslag van de Landskoepok-richting en het Instituut Pasteur te Weltevreden over het jaar 1918, door F. J. Noordhoek Hegt. — Enkele opmerkingen over aphasia als psychologisch verschijnsel, door Dr. P. J. Stigter.

Mededeelingen van den Burgerl. Geneesk. Dienst in Ned.-Indië.
Deel I van jaarg. 1920 bevat de volgende opstellen:
Over het gebruik van klapperperskook als eiwitrijk voedsel voor den mensch, door Dr. B. C. P. Jansen. — Over het vitamine-gehalte van extracten van rijst-kielen en over de methoden om dit te bepalen, door Dr. B. C. P. Jansen. — Het respiratorisch quotient van met geslepen rijst gevoede vogels, door B. C. P. Jansen en R. M. M. Mangkoewinoto. — Bakteriologische onderzoeken over biologische reiniging door Groenewege.
Deel II: De geneeskundige dienst bij de Kloetramp, door Dr. A. J. Salm. — Over chirurgische tuberculose en sporotrichose der inlanders, door Tj. Wieberdink. — De psychose van den inlander in verband met zijn karakter, door Dr. P. H. M. Travaglio. — De betekenis van het leucocytenbeeld voor de differentieele diagnostiek lever-hyperaemie en tropisch lever-absces, door M. H. Neeb. — Een vereenvoudigde methode van registratie ten behoeve van het geneeskundig staatsrecht in de tropen, door Dr. W. Th. de Vogel. — Enkele beschouwingen omtrent het gestel in de tropen, door C. D. de Langen.

Echo Continental.
Speciaal om de werkelijk fraaie kiekjes vestigen we aandacht op een, als reclame bedoeld, artikelje in Dec.-Nr. van „Echo Continental” (een maandblad der Continental-Caoutchouc und Gutta Percha-Co. te Hannover): „In Niederländisch-Indien, von Hans Wagner, Batavia”.

Journal Asiatique.
De hr. G. Ferrand, wiens studien over de oude geschiedenis van het Oosten (ook van den Indischen Archipel) hem een goeden naam hebben bezorgd, publiceert in het Juli-Sept.-Nr. van het Journal Asiatique een opstel over „Poids, mesures et monnaies des mers du Sud aux XVIIe et XVIIIe siècles”. De gegevens over gebieden waar eertijds de Oost-Indische Compagnie invloed deed gelden, ontleent schr. aan een zeldzaam geschrift: Uyttekening van de goude en silvere munts waardye, inhoud der maten en swaarte der gewichten, in de respectieve gewesten van Indien (gedrukt Middelburg, anno 1691).

Jaarverslag van den Topographischen Dienst.
Bij de Topografische Inrichting te Batavia is verschenen Deel I van den 15en jaargang van het Jaarverslag van den Topografischen Dienst in Ned.-Indië. Het bevat het verslag der verrichtingen van dien tak van dien dienst over het jaar 1919, verduidelijkt door tal van kaarten. Vooraf gaan de portretten van de gewezen leden van den topografischen dienst, met korte vermelding hunner levensloop.
Het voor het groote publiek meer interessante deel waarin bijdragen van gemengden aard, zal later verschijnen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.
Inhoud van afl. 38: Arowakken (met ill.), door N. (vervolg). — Georges Clémenceau te Bandoeng 27-30 Oct. 1920, door S. (met ill.). — Rijstuitvoer uit Indië. — Het Tenggergebergte, door J. Koning (met ill.). — Mama, Dramatische schets in één bedrijf uit de landen van Java, door M. C. Kooy-van Zeggen. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zoal brengt (vervolg).

De Indische Mercur.
Hoofdzakelijke inhoud van No. 52: Kostprijs van suiker op Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De suikerroest op Cuba. — Schöuten- en Padaido-landen (publicatie van het Encyclopaedisch Bureau).

besproken door L. F. de Beaufort. — Kamers van Koophandel en de Handelsverenigingen. — Spoorwegpolitiek in Zuid-Sumatra. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

Ten slotte een opgave van titels:

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chinesche pers. No. 45, 1920. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Java and Madura. (Handbooks prepared under the direction of the historical section of the foreign office. No. 82). (London).

Portuguese Timor. Handbooks enz. No. 80.
Sumatra. Handbooks enz. No. 83.

Verslag omtrent den dienst der Postspaarbank in Ned.-Indië over het jaar 1919. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Bestrijding van rupsenvraat in Deli-tabak. I. Effectieve bescherming van zaadbedden tegen vraat, door Dr. B. Palm en Dr. E. Mjöberg. (Deli-Proefstation te Medan. Vlugschrift No. 2).

Indische volksleiders. (Nationale Staatskundige Gids, 23 Dec. '20).

Banka en Onderhoorigheden gedurende het eerste halfjaar van 1920 (economische gegevens). (Korte Berichten, 18 Nov. '20).

Over de waterleiding van Soerabaja, door Dr. ir. J. Versluys. (Maandblad voor Nederland en Koloniën Water, 15 Dec. '20).

De stand van het vraagstuk der weerbaarheid van Ned.-Indië, gezien uit een militair, zoowel als uit een economisch, financieel en intellectueel standpunt, door A. T. Winter. (Organ der Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, jaarg. 1920-'21, afl. 1).

Over de rubbercultuur van Java een artikel in „The India Rubber Journal” van 11 Dec. '20.

Een belangrijke reis (n.l. van den hr. Baginda Dahlan Abdoellah naar Mekka), door H. J. V. (Indologenblad, 23 Dec. '20).

Indische spruw een deficiëntieziekte, door C. Eelders. (Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde, jaarg. 1920, 2e Heft, No. 21).

Legende van Loetoeng Kasaroeng (vervolg), door Burga. — Legende van Pelantoengan, door Burga. (Het Indische Leven, 13 Nov. '20).

Doema (Een Kaja-kaja-type), door P. Vertenten (met ill.). (Het Indische Leven, 20 Nov. '20).

Birds collected by Dr. W. L. Abbott on various islands in the Java sea, by H. C. Oberholser. (Proceedings of the United States National Museum, Vol. 54, bl. 177. — Descriptions and notes on some Ichneumonflies from Java, by S. A. Rohwer). (Id. bl. 563).

Cocos nucifera (in Ned.-Indië). (Hollands Import and Export Trader, Dec. '20).

Suriname.

De laatst aangekomen mail heeft verblijvend nieuws gebracht.

Dd. 18 Nov. 1920 heeft de Gouverneur aan den Voorzitter der Kol. Staten het volgend schrijven gericht:

„1. De ondergeteekende heeft de eer U Hoog-EdelGestrenge mede te deelen, dat hij heeft goedgekeurd de na te noemen, door den Directeur van het departement van Openbare Werken vastgestelde, met ingang van 1 December 1920 in werking tredende tarieven voor het vervoer op den spoorweg, t.w.:

1. tarief voor het personenvervoer;
2. tarief van vrachtgoederen tusschen Paramaribo en Berlijn (Parazône);
3. tarief van vrachtgoederen tusschen Paramaribo en Dám (goudzône);
4. tarief per 10-tons gesloten en 12-tons open goederenwagens tusschen Paramaribo en Sectie O;

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opggericht in 1857

Kapitaal . . . . . f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volgestort . . . . . f 45.000.000.—
Reserve . . . . . f 9.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.
Agentschappen in de voornaamste plaatsen van Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te 'S-GRAVENHAGE,
Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE belast zich met alle Bankzaken, alsmede met aan- en verkoop van Effecten. Neemt gelden à deposito en in rekening-courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.
Open en Gesloten Bewaarneming.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.—
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolasingel	Zaandam	Bezuidenhout
Delfshaven		Kneuterdijk
Feljoend		Naaldwijk
Schiedam		Rijswijk
Vlaardingen		Sebevingen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Silebrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culenburg	Hoogeveen	Veendam
Delft	Hulst	Veenendaal
Dan Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Deilincum	Leiden	Woerden
Dokum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeke	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 %
Met 3 maanden opzegging	3 %
Met 1 jaar opzegging	4 %

Zetten op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”
Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL - MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 17,353,284.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferren. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiëkantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

**INTERNATIONALE
COMMERCIEELE BANK,**

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.-

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214

Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.

Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET

Leverd op elk gebied.
Streng geheimhouding.
Conditie zeer vrijgevig
In overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE
119 LANGE BRISTENMARKT 121-123

5. tarief voor wagenladingen in de goudzônes, zulks ter vervanging van de bij resolutie van 6 December 1911, No. 14, goedgekeurde overeenkomstige tarieven, zooals deze luiden na de daarin nader aangebrachte wijzigingen. Deze tarieven zullen worden opgenomen in het Gouvernements-Advertentieblad.

2. De vervoergelden worden hierdoor belangrijk verhoogd, vooral wat het personenvervoer betreft, ten aanzien waarvan het tarief ongeveer is verdubbeld.

3. Een procentsgewijze verhooging der bestaande tarieven is echter niet toegepast. Het nieuwe persoonstarief is, in tegenstelling met het bestaande, een Kilometer-tarief, met dien verstande echter, dat de prijs van den vervoerskilometer zuidwaarts een sterke progressie vertoont.

4. Zelfs wanneer het vervoer door deze belangrijke tariefsverhogingen op den duur geen vermindering ondergaat, dan nog zullen de meerdere opbrengsten de directe uitgaven van het spoorwegbedrijf niet ten volle kunnen dekken, en zal dus een tekort blijven bestaan, zelfs zonder dat rekening wordt gehouden met afschrijvingen en rente.

5. De tariefsverhoging moge dus procentsgewijze zeer belangrijk zijn, zij zal het spoorwegbedrijf niet kunnen veranderen in een winstgevend bedrijf.

6. Een nog verder gaande verhoging komt hem voorhands niet raadzaam voor, omdat het niet onwaarschijnlijk is, dat de verhoogde tarieven wel van blijvend invloed zullen blijken te zijn op het vervoer.

7. Bij de toepassing van de nieuwe tarieven zal kunnen blijken, welke inkomsten inderdaad zullen worden verkregen, met andere woorden: of werkelijk voldoende prijs gesteld wordt op dit vervoermiddel door hen, die er thans gebruik van plegen te maken, dat zij ook bij hooger tarief per spoor zullen reizen en vervoeren.

8. In verband met het voorafgaande heeft de ondergeteekende de uitvoering van zijne beslissing ten aanzien van het stopzetten der exploitatie op het baanvak Kwakoe-gron—Kabelstation te Uwer kennis gebracht bij schrijven van 30 Juli 1920 No. 2535, voorloopig opgeschort. Eveneens zal voorloopig niet worden overgegaan tot het opbreken van den spoorweg tusschen Kabelstation en Dam.

9. Het is zijn voornemen den spoorweg voorhands in ieder geval tot Kabelstation te doen exploiteeren. Of ook het baanvak Kabelstation—Dam voorloopig op den ouden voet in exploitatie kan worden gehouden, is nog in overweging. Een nadere mededeeling daaromtrent zal U HoogEdelGestrenge vermoedelijk binnenkort kunnen bereiken, waarbij het in de bedoeling ligt dan tevens nog enige nadere inlichtingen over deze aangelegenheid te verstrekken.

10. De ondergeteekende moge U HoogEdelGestrenge verzoeken het vorenstaande wel ter kennis van de Koloniale Staten te willen brengen.

De Surinamers hebben nu te bewijzen dat zij prijs stellen op het behoud van hun spoorweg.

Voor den Gouverneur moet het een opluchting geweest zijn dat een zijner laatste daden niet is een daad van afbraak.

Aan „De West” ontleenen wij het volgende:

De gouverneur heeft — na verkregen machtiging van het opperbestuur — gisteren voorstellen ingediend bij de Koloniale Staten, waarbij op vrijgevege wijze wordt tegemoet gekomen aan den nood der landsdienaren.

Over 1920 zal een extra uitkeering aan de landsdienaren geschieden, welke ruim een half miljoen zal kosten. Deze extra uitkeering komt geheel voor rekening van het Moederland.

Verder wordt voorgesteld om met ingang 1921 een verhoogden duurtetoelag toe te kennen en wel zooda-

nig, dat het inkomen der landsdienaren gelijk wordt aan hetgeen zij over het loopend jaar genieten met inbegrip van de extra uitkeering die dezer dagen zal plaats vinden.

Ten slotte wordt voorgesteld om de storting voor pensioen te doen vervallen, en wel met ingang 1920. Hetgeen de ambtenaren het loopend jaar gestort hebben voor pensioen, zal worden terugbetaald.

Door de voorgestelde regeling worden de jaarlijkse uitgaven voor de traktementen met ongeveer anderhalf miljoen gulden verhoogd. De Minister heeft als eisch gesteld, dat de helft van die verhoging door de kolonie zal worden betaald. Nemen de Koloniale Staten de thans ingediende voorstellen aan, dan beteekent dit, dat zij zich verbinden de belastingen in 1921 met driekwart miljoen gulden te verhoogden. Het gouvernement meent dit bedrag te kunnen vinden door een herziening der invoerrechten en een verhoging der inkomstenbelasting. De daartoe strekkende ontwerpen zijn reeds ingediend bij de Koloniale Staten. Men raamt de hogere inkomsten, daaruit te verkrijgen, op acht ton.

De ingediende voorstellen omvatten niet de eigenlijke salarisherziening, doch beoogen een regeling te treffen die financieel voor de landsdienaren op hetzelfde neerkomt. Men heeft er — wat wij voor ons zeer verstandig vinden — ten slotte toch van afgezien om af te dalen tot een herziening van traktement voor traktement, wat tot eindeloos geharrewar zou leiden.

De onderlinge verhouding der traktementen blijft in hoofdzaak zooals zij is, en de verhoging bestaat in een percentage, dat op de bestaande bezoldiging wordt gelegd.

Als vast traktement zal men — wanneer de betrekkelijke regeling zal zijn goedgekeurd door den wetgever in de kolonie en in Nederland — met ingang 1 Januari 1921 genieten het tegenwoordig traktement plus den bijslag die tot dusver werd toegekend. Daar echter erkend wordt, dat dit traktement en die bijslag niet voldoende zijn bij den huidige levensstandaard (die erkenning blijkt uit de voorgestelde extra uitkeering over het loopend jaar) zal men boven het vaste traktement nog een toeslag genieten (welke gelijk is aan de extra uitkeering over 1920).

Daar echter de eigenlijke salarisherziening nog in geen maanden kan tot stand komen, zal men de toegedachte salarisverhoging voorloopig genieten in den vorm van duurtetoelag.

Men krijgt dus met ingang 1921 tweemaal bijslag: I. dezelfde bijslag die tot nu toe werd genoten en die bestemd is te worden omgezet in een blijvende salarisverhoging;

II. een extra bijslag, die zal voortduren zolang de omstandigheden dit noodig maken. Deze bijslag (die gelijk is aan de extra uitkeering welke alsnog zal geschieden over het loopend jaar) wordt van jaar tot jaar verlengd. Mocht de levensstandaard in de toekomst dalen, dan zal deze extra bijslag vervallen. Ook in Nederland is een dergelijk voorbehoud bij de salarisregeling gemaakt.

Een ontwerp is ingediend om de pensioenen met 40 percent te verhoogden.

Aanvankelijk had de Minister als eisch gesteld, dat, wilde men de Surinaamsche pensioenen verhoogden boven 20 percent, de middelen daartoe door de kolonie zelve moesten worden opgebracht. Deze eisch heeft het Opperbestuur thans laten varen. De Minister zal de gelden noodig voor de verhoging tot 40 percent, bij den Nederlandschen wetgever aanvragen.

Het maximum pensioen blijft voorloopig f 4000. Er wordt echter van gedachten gewisseld om het maximum te brengen op f 4500.

De Gouverneur heeft voorts medegedeeld, dat een nieuwe regeling der pensioenen weldra zal worden ingediend. Door die nieuwe regeling zullen alle in-

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

TAAMS & KEYSER
Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.
Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.- Twintig Kantoren

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

uit, dat het Gouvernement, waar mogelijk, dit bedrijf zal steunen.

* * *

„De West” van 16 November schrijft: De heer P. Tiffany, directeur van de Liberty Development Company, is in de kolonie teruggekeerd, vergezeld van 14 ingenieurs en technische werkrachten. Naar men weet, is deze maatschappij bestemd om goud te baggeren in de Marowijne.

En in „Suriname” van 19 November lezen wij: De S. S. Lake Narka die heden van New-York hier arriveerde bracht o.a. een groot aantal machinerieën aan, bestemd voor de exploitatie van den heer Tiffany, zoomede een motorboot van 85 voet lengte met een snelheid van 25 tot 30 mijlen in het uur. Dit is de snelste boot die hier in den omtrek vaart.

* * *

Koloniale Staten. „De Surinamer” schrijft:

In de vergadering van 24 November bracht bij de rondvraag de heer Hering hulde aan den gouverneur voor al hetgeen deze heeft gedaan in het belang van de kolonie en de kinderen des lands. Hij keurde de afbrekende critiek die van zekere zijde gevoerd werd tegen gouverneur Staal af en sprak den wensch uit dat 't dezen landvoogd moge goed gaan en dat hij in het moederland de kolonie moge indachtig zijn. De voorzitter sloot zich bij den heer Hering aan.

* * *

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat uit Suriname het telegrafisch bericht is ontvangen, dat de heer G. J. Staal op 16 dezer de kolonie heeft verlaten, en de heer mr. L. J. Rietberg, ondervoorzitter van den raad van bestuur, tijdelijk het bestuur heeft aanvaard. (Stet.)

Curaçao.

Nederland—Venezuela.

De Internationaalrechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela, 1816—1920, is het onderwerp van een proefschrift, waarop een half jaar geleden Mr. K. H. Corporaal promoveerde tot doctor in de staatswetenschappen. Lang lieten wij het werk op eene aankondiging wachten, maar de enorme omvang (672 bladz.) liet ons niet toe de lezing eerder te volbrengen.

Hier brengen wij eenige punten naar voren, die in nauw verband staan met de geschiedenis van Curaçao. Het juridische gedeelte moeten wij laten rusten. En als men de geschiedenis van den gezant De Reus en „Hou” en „Trouw” uitzondert, staan schier alle verwickelingen in verband met ons West-Indisch eilandenbezit. Curaçao is altijd een toevluchtsoord geweest voor de onderliggende partij in Venezuela en de handel met dat land is er eene belangrijke bron van inkomsten, ook in tijden van revolutionnaire woelingen.

De schrijver verdeelt de door hem behandelde eeuw in acht tijdvakken. Het eerste tijdvak (1816—1830) is ter oriëntering van betekenis. Reeds onder Gouverneur Kikkert is men begonnen met eene uitzetting van Venezuelaansche uitgewekenen, toen nog om Spanje ter wille te zijn. In dezen tijd valt optreden van den Curaçoenaar, generaal Briou, die voor de Nederlandsche vlag de handelsvoordeelen, aan de eerste erkenning der nieuwe vlag verbonden, heeft trachten te verkrijgen. Men kent de weigering met alle gevolgen daarvan, bestaande in het optreden der kaperschepen tegen onze koopvaardischepen, evenals tegen die van andere mogendheden, in onze territoriale wateren zelfs. Dit heeft ons intusschen geen moeilijkheden van Spaansche zijde bespaard. In 1829 werd de onafhankelijkheid der opgestane koloniën erkend.

Daarna heeft vooral de binnenlandsche toestand

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Als velen een postrekening hebben, kunnen zij onderling al hunne geldzaken door overschrijving, zonder geld, afdoen. Dit bespaart allerlei last en moeite, geeft zekerheid en veiligheid.

Neemt desnoods eene postrekening om het te probeeren; bevat het U niet, dan kunt gij die weder opheffen.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Oppericht

.... 1907....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarhuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJSEEN Gzn. 211

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseeringen op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels en cheques op het Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand.

Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders.

Verhuurt aan hare clientèle Safe-loketten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te annoneeren rente.

Adverteeren doet verkoopen.

asten dienst zijnde landsdienaren pensioengerechtigd worden. De storting voor pensioen vervalt (behalve de zoogenaamde storting voor verzekering.) Hetgeen de ambtenaren het loopend jaar voor pensioen hebben gestort, wordt terugbetaald (dit kan eerst geschieden na goedkeuring van het in te dienen ontwerp).

Of de storting voor pensioen voor goed vervalt, is nog niet beslist. Dit zal afhangen van hetgeen daarentrent in Nederland wordt beslist. Wordt de storting blijvend afgeschaffd voor de ambtenaren in Nederland, dan zullen de koloniën natuurlijk volgen.

De verhooging tot 40 procent zal niet gelden voor pensioenen die na het tot stand komen der definitieve salarisherziening worden verleend (waarbij het verhoogd salaris van invloed is op het bedrag van pensioen). Een en ander zal nader geregeld worden. Zeker is echter, dat het in te dienen ontwerp zeer uitgebreide bepalingen zal bevatten.

De salarisherziening en het pensioenontwerp zal de Gouverneur nog voor zijn vertrek indienen.

* * *

West-Indische bladen maken melding van een emigratie-beweging onder de in Zuid-Afrika (Natal) gevestigde Britsch-Indiërs. Die Britsch-Indiërs, waaronder vele gezeten burgers, wenschen in een ander deel van de wereld zich te vestigen waar zij minder vijandschap ondervinden dan in Zuid-Afrika. Voor een eventuele emigratie op groote schaal, is ook het oog gevestigd op West-Indië. Ook Suriname is in dit verband genoemd.

Zou dit niet een prachtige gelegenheid zijn voor Suriname om een vrije immigratie in het leven te roepen van Britsch-Indische kolonisten, van eenigzins betere klasse dan de immigranten die tot dusverre voor de plantages uitkwamen? vraagt „De West”.

* * *

Naar „De West” van 12 November verneemt is het toestel voor draadloze telegraphie, bestemd voor de Bauxiet Maatschappij ontvangen.

* * *

In hetzelfde nummer lezen wij: Tot dusverre trokken Surinamers naar Curaçao. Weldra zal het omgekeerde gebeuren. De Koloniale Raad heeft gelden toegestaan voor de opleiding van eenige jongelieden tot geneesheer aan de Geneeskundige school te Paramaribo.

* * *

„De West” van 16 November schrijft: De concessie voor de oprichting van twee stations voor draadloze telegraphie (Paramaribo en Moengo) aan de Bauxiet Maatschappij, is verleend voor eigen gebruik. Dit sluit echter niet uit, dat de dienst later ook voor het publiek zal te gebruiken zijn.

Het station wordt te Paramaribo opgericht in den Cultuurtuin. De monteur, de heer Otto Ruckschusz, is tegelijk met het toestel, per Nickerie hier aangekomen. Men denkt dat de installatie in ongeveer 2 maanden voltooid zal zijn.

* * *

De Typografen Bond heeft zich gericht tot den gouverneur, met verzoek bestellingen van drukwerken zooveel mogelijk in de kolonie te doen geschieden. Soms kunnen deze werken schijnbaar goedkoop uit een naburige kolonie worden betrokken, doch de Bond weet uit ervaring, dat in dergelijke gevallen het geleverd werk inferieur was aan dat van Suriname.

Waar door de geweldige prijsstijging van materialen, enz. het drukkersbedrijf een wezenlijke crisis doormaakt in de kolonie, spreekt requestant de hoop

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington)

THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. DEN HAAG TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
Luxe Stands en Boxes Tonneaux beschikbaar
Dir. J. W. v. d. GUN.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het 70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal:	Hoofdkantoor:	Filiaal:	Filiaal:
's-Gravenhage	Amsterdam	Arnhem	Gorinchem
Heemskerckstr. 1a	Binnenkant 25	N. Plein 15	O. Vischmarkt
Tel. H. 3493.	Inter. Tel. 389.	Tel. 280.	Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

International Electric en Machine Cy
V/h R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht Zwakstroom **INSTALLATIËN**
's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.- tot f 100.- per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

op de kust invloed gehad op de verwickelingen, die eigenlijk niet van de lucht geweest zijn. Venezuela zegde het handelsverdrag op, wat Mr. Corporaal noemt „een blijvend nadeel voor Nederland“, waar wij tot op den huidigen dag (1920) de bezwaren van ondervinden. Men krijgt klachten over samenwerking op Curaçao tegen Venezuela of voorziening van revolutionairen van wapentuig, en onzijdig over onrechtmatige handelingen tegenover Nederlandsche onderdanen.

Over de conventie van 1857 later nog een opmerking.

De talloze scheepvaartincidenten, ontstaan door aanhoudingen van Nederlandsche schepen, hebben den schrijver zelfs aanleiding gegeven het persoonsregister aan het slot van zijn werk ook van een scheepsnamenregister te voorzien.

In de tweede helft beginnen de moeilijkheden, waarin het Curaçaosche handelshuis, de firma J. A. Jermun en Zoon, zulk een belangrijk aandeel heeft gehad. Men kent ook de geschiedenis der beoogde uitzetting van generaal Guzman Blanco onder Gouverneur De Rouville, ondanks de tegenkanting van den Kolonialen Raad en de verstrekkende gevolgen van Nederland's houding in deze zaak. Ons trof een mededeeling op bladz. 332 over een uit België verzonden brochure, waarin de Venezuelaansche eischen, in het bijzonder met betrekking tot de afzetting van Gouverneur Maguer, waren onderstreept. Zoo iemand ons hieromtrent nader kan inlichten, zullen wij gaarne hiervan iets hooren. In denzelfden tijd vallen de besprekingen over verkoop van Curaçao aan Venezuela, die het eerst in de Tweede Kamer schijnen gehouden te zijn; en vandaar Guzman Blanco's begeerte schijnen te hebben opgewekt. Chumaceiro's brochure over dit onderwerp is bekend. Van 1881 dateert de heffing van het differentieel recht op de van de Antillen afkomstige goederen. Duidelijk wordt uiteengezet, hoe financiële overwegingen hier den doorslag gegeven hebben en het retorsie-standpunt tegenover Nederland en Engeland eigenlijk meer uit politieke overwegingen nu en dan naar voren gebracht is.

In het zevende tijdvak valt het optreden van president Castro en het conflict met Engeland, Duitschland en Italië, waarin Venezuela tijdelijk de Calvo-leer moest prijsgeven.

De laatste zeventien jaren liggen nog verscheidene in het geheugen. De maatregelen van Castro tegenover Curaçao zijn vele geweest: het additioneële recht werd in den scherpen vorm van '81 hersteld, de vaart op Venezuela werd aan alle schepen beneden 40 ton verboden, een jaar later nog verscherpt (1905) en ten slotte de uitzetting van den gezant De Reus, waardoor de diplomatieke betrekkingen afgebroken om dit tot nu toe te blijven. De maritieme represaille van 1908 was mede aanleiding tot opstootjes in Caracas, de plundering van de apotheek van Thielen en den val van Castro. Daarvan was in hoofdzaak oorzaak geweest het decreet van 14 Mei 1908, waarbij bepaald was, dat de verscheping van uit Maracaibo en andere gewestelijke havens afkomstige of daarheen bestemde goederen alleen te Puerto Cabello zou mogen geschieden, hetgeen den doorvoerhandel van Curaçao inrukte. Onder Gomez werd dit decreet een half jaar later ingetrokken.

Kort na het verschijnen van dit werk werd den Staten-Generaal een wetsontwerp aangeboden tot goedkeuring van het op 11 Mei 1920 te Caracas gesloten verdrag tot herstel der diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela. De toepassing van het protocol van 20 Augustus 1894 (waarbij Nederland de verplichting op zich nam om met alle haar ten dienste staande middelen elke samenspanning, aanranding of andere handeling, strijdig met de openbare orde in Venezuela, afwijkende van de beginselen van de meest strikte „onzijdigheid“ jegens de erkende regeering van dat land overeenkomstig de regelen naar het volkenrecht ge-

steld, te verhinderen, wordt bevestigd. De kwestie Thielen zal door den Venezuelaanschen rechter beslist worden met uitzicht op arbitrale beslissing in geval van „rechtsweigering of klaarblijkelijke onrechtvaardigheid.“

Na al het bovenstaande is het overbodig te wijzen op de groote beteekenis, die dit standaardwerk heeft niet alleen voor allen, die het uit een oogpunt van volkenrechtelijke studie ter hand nemen, maar ook voor hen, die zich toeleggen op de geschiedenis der kolonie. In zijn juridisch slothoofdstuk wijst de heer Corporaal uitdrukkelijk op de ligging van Curaçao, die het eiland met zijnen doorvoerhandel afhankelijk maakt van het tegenoverliggende vasteland van Zuid-Amerika, wat anderzijds weer reden tot nijdiger gevoelens oplevert.

Het boek zij onzen lezers ter bestudering aanbevolen.

Sint Martin.

Aan eene correspondentie uit Philipsburg in de *Amigoe di Curaçao* ontleenen wij het volgende:

Na eene week zout te hebben gegaard is men den 29 September met den verderen oogst plotseling opgehouden. De aanleiding hiertoe was het volgende: Men had den gaarders meegedeeld dat de uitbetaling gedeeltelijk in Fransch of Engelsch geld of met bons zou geschieden; de bons zouden door al de kooplieden alhier aangenomen worden. Het arbeidersvolk heeft echter vlak af geweigerd iets anders voor zijn loon te ontvangen dan alleen ons eigen „Kroon-geld“, d.i. Hollandsch geld. „Van Fransch of Engelsch geld“, zeggen de luitjes, „kan geen sprake zijn, want een jaar of twee geleden werd ons Fransch geld uitbetaald naar reden van 20 sous de franc en Engelsch geld naar reden van 27 sous de shilling, doch reeds een paar weken daarna werden wij verplicht, door de daling van den wisselkoers, levende middelen in ruil voor de franc en shilling tegen waarde van 18 sous en 24 sous, respectievelijk over de toonbank der uitbetalers in ontvangst te nemen. Dat zal ons geen tweeden keer overkomen.“

„Wat de bons betreft“, zeggen zij, „ook al worden die door de kooplui alhier aangenomen, toch zijn zij een beletsel dat wij een vrij gebruik van ons zout verdienen loon kunnen maken. Om die bons in te kunnen wisselen, zullen wij noodzakelijkerwijze onze levensmiddelen bij die 6 of 7 kooplieden alhier, volgens de door hen vastgestelde prijzen moeten kopen. Neen, wij laten ons niet in den val lokken. Hollandsch geld of geen werk.“

Sedert den 25 dezer heeft men het werk van het zoutgaren weer hervat, maar natuurlijk tegen betaling in Hollandsch geld.

Nadat de met een meerderheid van 5 stemmen herkozen landraad, de heer W. T. C. L. Netherwood voor de verkiezing bedankt had, op grond dat hij eene verkiezing door een 5-tal zijner familieleden niet beschouwde als de steun van het meerendeel der kiezers, hetgeen zeer eerlijk van dien heer was, werd er van bestuurswege bekend gemaakt, dat er een nieuwe verkiezing zou plaats vinden en de stembiljetten op behoorlijke wijze nogmaals uitgereikt zouden worden. Na verloop van den voorgeschreven tijd liep het aantal stembiljetten, die afgehaald werden, eene groote 0, zoodat er dientengevolge ook geen verkiezing plaats vond. Oorzaak ervan is wantroeven, onverschilligheid, eigen- in plaats van algemeen belang, kortom, de moeilijkheid, om *the right man* te kunnen vinden, den man, die ten allen tijde en onder alle omstandigheden zaken van openbaar belang zal behartigen.

Inzake van algemeen belang behooren eigen- en familiebelangen op den achtergrond te treden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een land van beloften.

De gouverneur-generaal van Indoehina, de heer Maurice Long, is voor eenigen tijd in Frankrijk. Kort na zijn

PENNOCK-COMPANY
Huysensstraat 27 Tel. H 6300 · Tel.-Adr.: „Highspeed“

DEN HAAG BANDOENG

EXPORT van AUTOMOBIEL- en KOETSWERK-ONDERDEELEN

Wed. G. STREITWOLF
Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

Bevelen ons beleefd
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze 1e soort
**ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN ...**

opkomst te Marseille heeft hij gelegenheid gevonden
indrukken en beschouwingen over de kolonie, die
pas verlaten heeft, ten beste te geven. Wij ontleenen
enige punten aan het artikel, dat La Dépêche Coloniale
op 15 December daaraan heeft gewijd.

Indochina is het spiegelbeeld van Frankrijk in Azië.
Het geeft aan het gehele Verre-Oosten een voorbeeld
van orde. Het volhardt in den vooruitgang, zonder op-
lozing. De oprechtheid van de bevolking heeft zich
in minnend verloopend tijdens den oorlog.

De elite, die de traditionele overheid is, treedt ons
nader. De stoutmoedige politiek van den minis-
ter den heer Albert Sarraut, maakt de samenwerking
van alle leiders van 't volk al nauwer.

Indochina is geen kolonie meer, welke van Parijs uit
bestuurd wordt. 't Is een staat in opkomst, wiens tegen-
woordig stelsel niet meer beantwoordt aan de behoeften
van groote kringen, zoowel Fransche als inlandsche.

De lokale raden is er plaats gekomen voor hooge
vertegenwoordigingen, met bevoegdheid tot oplos-
sing der vraagstukken, die het publieke leven betreffen.

De vereenigde 5 landen moeten worden voorbereid
op de grootsche rol, die zij kunnen vervullen onder de in-
vloey van vertrouwen uit te oefenen voo'dij van Frankrijk,
waaraan zij onverbrekkelijk verbonden zullen blijven.

De heer Long is vol lof voor den economischen toe-
stand van het land onder zijn bestuur. Indochina voor-
stelt niet alleen in eigen behoeften, maar zijn rijkdom
gestadig toe. Het totaal van zijn uitvoer en zijn
voorraad bedroeg in 1911 in ronde cijfers 500 miljoen fr.,

in 1918 was dit 800 miljoen en 't steeg in 1919 tot 1 mil-
liard 800 miljoen. De eerste semestre van 1920 gaf reeds
1 miljard 200 miljoen aan. De uitvoer overtreft den
voorraad.

De zilveren piaster, die voor den oorlog een koers van
5 fr. 50 had, klom tot 17 fr. en is in de laatste maanden
van 't jaar op 10 fr. gebleven.

Met een belastingen-opbrengst van meer dan een
miljard per jaar, dekt de kolonie hare uitgaven
en besteedt zij meer dan 80 miljoen fr. aan nieuwe
werken.

Zij vraagt van Frankrijk slechts mannen voor de lei-
ding der werkzaamheden en technici, machineriën en
werktuigen, die haar in staat stellen de eigen grondstof-
ten tot hare waarde te brengen. Zij vraagt echter geen
en evenmin steun om hare leeningen te financieren.

Indochina kan een eigen leven leven, met zijne finan-
ciën en zijn credit. Het vormt voor Frankrijk een
steunpunt van groote economische en politieke bete-
deutung. Landbouw- en mijnrijdommen kan 't in over-
vloed naar Europa zenden.

Indochina doet echter nog meer voor het moederland.
De recrutering wordt geregeld van 40.000 man, als
aandeel in de militaire verplichtingen, die Frankrijk in
Europa en buitenland te vervullen heeft. Frankrijk zal
zijn erkentelijkheid kunnen toonen, door aan Indo-
china een bestuursstelsel te schenken op meer vrijzin-
den grondslag en meer in overeenstemming met zijne
economische en financiële behoeften. Daar dit ook in
het belang van Frankrijk zelf zal wezen, heeft de gouver-
neur-generaal nog te meer de overtuiging, dat de daar-
voor door hem ingediende voorstellen spoedig tot hun
recht zullen komen.

Belukt dit, dan zal de landvoogd verheugd naar Indo-
china terugkeeren, om die voorstellen tot verwezenlij-
king te doen komen.

Spanje in Marokko.

De vreugde over het in Marokko behaalde succes, dat
zijn toppunt vond in de vermeestering van de nog nim-
mer door een niet-Muzelman betreden stad Chechoean,
alweer aan 't tanen. Nog altijd is het geloof niet tot
spanje doorgedrongen, dat voor de bevrediging van een
kolonie de stelselmatig doorgevoerde blijvende bezet-
ting van 't geheele gebied noodig is, wanneer de bevol-
king zich niet door één krachtigen stoot zoo laat impo-
neren, dat zij van alle verzet afziet.

Leek 't, alsof de Spanjaarden van den Franschen be-
zetter Lyautey eindelijk deze wijsheid geleerd had-
den en handelden zij zelfs even in overleg en samen-
werking met hunne Fransche bureu, lang heeft het kalm
overleg niet mogen zegevieren. Zoodra een groot succes
behaald was, werd niet alleen de overwinning van Che-
choean gevierd, maar beschouwden de Spanjaarden
dit als de overwinning van geheel Marokko. Wat heeft
men aan een overwinning, als met haar eigenlijk de
moeilijkheden eerst recht beginnen?

In September besloot Spanje de militaire macht be-
schikbaar te stellen om een beslissenden slag aan den
vervelenden Marokkaanschen tegenstander te brengen.
Chechoean, de heilige stad der Mahomedanen, op onge-
veer 60 K.M. ten zuiden van Tetoean, werd 't strate-
gisch doel. Drie colonnes, elk onder een generaal, zou-
den uit Noord, Oost en West oprukken. Slechts één
dezer, die, onder generaal Berenguer, Tetoean tot uit-
gangspunt had, bereikte Chechoean en vermeesterde,
zonder veel moeite, de stad. De West colonne, onder
generaal Barbera, stuitte op zoo sterken tegenstand,
dat zij de verbinding niet kon bewerkstelligen. Wij vin-
den de redenen niet vermeld waarom de Oost colonne
veilig op haar basis gebleven is.

Nu de vreugderoos voorbij is, zitten de Spanjaarden
eigenlijk wat te houden met hun verovering! Voor de
voorziening van Chechoean van alles wat de troepen
noodig hebben, staat slechts een smalle doorgang, in 't
moeilijke bergland, ter beschikking. Het terrein waar-
door deze loopt, leent zich bijzonder goed voor over-
valling van de transporten. In de week van 10 tot 17
November begon 't spel, toen hadden niet minder dan
vier verrassingen plaats.

Ook de colonne Barbera heeft moeite om zich staande
te houden tot waar zij vooruit gekomen is. Aarzelend
wordt de vraag al gewaagd, of men zich wel zal kun-
nen handhaven op de vermeesterde punten. De onvind-
bare Rassouli begint weer een dreigende houding aan
te nemen en zint blijkbaar op een wraakneming. Dat
kan dan vele slachtoffers vragen en bij de nu door
Spanje weer gevolgde politiek, van hard vooruitloopen
zonder iets vast te houden, zullen de gevallen offers
vrijwel nutteloos gebracht zijn.

Poolsch-Duitsche handelsrelatiën.

Onder de vredesklanken, die Kerstmis dit jaar deed
luiden, was er een die o.i. meer aandacht verdiend
had, dan hem door de Nederlandsche pers geschonken
is. Bleef Polen tot nu toe gewild doof en blind voor
elke vriendschappelijke toenadering tot Duitschland, de
Poolsche minister van buitenlandsche zaken, prins Sa-
pieha, heeft nu wel aan een correspondent van de in
Berlijn verschijnende, Voss. Ztg. een interview willen
toestaan, waarin hij den weg aangewezen heeft tot een
economische toenadering tusschen de twee landen.
Veelal wordt een zoodanig interview meer uitgelokt dan
toegestaan, ook dit is in aanmerking te nemen.

De minister wees op de beteekenis die Polen kan heb-
ben voor Duitschland, doordien het tegenover de Duit-
sche uitvoerartikelen zijne landbouwproducten en zijn
petroleum kan ruilen, alsook op het belang dat Duitsch-
land en Rusland hebben bij een goede verstandhouding
met Polen, als doorvoerland voor hunne handelswaren.
Hij hield zich tegenover den correspondent, alsof Pol-
en Duitschland eigenlijk niet noodig heeft, en zich,
om uit de ongunstige economische toestanden van het
oogenblik te komen, desgewenscht maar tot zijn harte-
lijke vrienden, de geallieerden behoeft te wenden, maar
dit alles was slechts inleiding om tot het voornaamste
te komen, dat ongeveer aldus is weergegeven:

„Polen en Duitschland behoorden in de toekomst te
handelen als twee kooplieden, die samen goede zaken
willen doen, zonder achterdocht. Wij hebben reeds meer
dan eens onze goeden wil in die richting getoond, het
is nu de taak van de Duitse regeering om de onder-
handelingen naar een economische entente te leiden. De
heerschende toestand, dien ik bijna „een commercieelen
oorlog“ kan noemen, is niet alleen schadelijk voor de
twee landen, maar hij vermeerdert zelfs de economische
moeilijkheden van heel Europa“.

Het doet nu weinig ter zake in hoever 't juist is, of
Polen ook eerder reeds goeden wil in de aangewezen
richting getoond heeft, hoofdzaak is, dat de minister
van buitenlandsche zaken thans dien goeden wil heeft
uitgesproken.

Voegt men dit bij de klanken, die uit Engeland en
uit Amerika verluiden, van aanvang of genegenheid
om de handelsrelatiën met Duitschland weer te doen
opleven, en bedenkt men dat Polen, vooral wat zijn
buitenlandsche politiek betreft, in sterke mate reke-
ning houdt met de Parijsche wenschen, dan zal men in-
zien waarom, naar onze meening, in het door prins
Sapieha verleende, of wellicht uitgelokte, interview
een ver strekkende beteekenis kan liggen. Het is niet
onwaarschijnlijk, dat Polen en Frankrijk, als 't isole-
ment van Duitschland toch verbroken wordt, de markt
er niet vrij weenschen te laten voor de Amerikaansche
en Britsche concurrenten op de wereldmarkt.

Duitsche waren in Britsch Indië.

De mail-editie van 4 December van The Times
of India zegt, dat de Duitse waren beginnen
haar weg in Indië weer te vinden, zij 't niet in dezelfde
mate als in Engeland. In de winkels wordt die waar
gaarne gezien, daar het „made in Germany“ veelal

**DRUKKERIJ
TEN HAGEN**

Nobelstraat 20 .: Den Haag
Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende
Drukwerken als:*

AANDEELEN	KANTOORBOEKEN
ADRESKAARTEN	KWITANTIËN
ADVIESKAARTEN	LABELS
BALBOEKJES	MAANDBLADEN
BESTEKKEN	MEMORANDUMS
BILJETTEN	MENU'S
BORDERELLEN	NOTA'S
BRIEFKAARTEN	OBLIGATIËN
BRIEFPAPIER	PROGRAMMA'S
BROCHURES	PRIJSCOURANTEN
CATALOGI	RECLAMEKAARTEN
CIRCULAIRES	REGISTERS
CONTRACTEN	REGLEMENTEN
CONVOCATIES	REKENINGEN
DIPLOMA'S	SERVETTEN
DISSERTATIES	STATUTEN
EFFECTEN	STROOIBILJETTEN
ENVELOPPEN	TABELLEN
ETALAGEKAARTEN	TEKSTBOEKJES
ETIQUETTEN	TIJDSCHRIFTEN
FACTUREN	VAKBLADEN
FORMULIEREN	WEEKBLADEN
INTEEKENLIJSTEN	WERKSTATEN
INPAKPAPIER	WISSELS
JAARVERSLAGEN	ENZ. ENZ. ENZ.

**SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE
KANTOORBOEKEN**

J. M. van KEMPEN & ZONEN
Ken. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.
FILIALEN te Weltevreden, Rijnwijk 17;
Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdstaat 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 135.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-
KONG, SOERABAIA, KÔBE en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
en San Francisco.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indische Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid . . . . . f 4.00
gebonden . . . . . - 5.00

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Programma van 31 Dec.—6 Jan.

HAAR EER OP 'T SPEL.

Romantisch Drama in 4 Acten.
Boeiend Scenario. Voortreffelijk spel.
In de hoofdrol Mme PINA FABRI.

Journal.

Actueel, met de nieuwste Modes.

Een Verloving.

Humor.

DE DUBBELGANGSTER.

Vermakelijke Comedie in 4 Bedrijven.
In de hoofdrol LEDA GYS.

NIEUWJAARSDAG van 2.30—5 uur
MATINÉE.

Gemeubil. Heerenhuis te Arnhem.

TE KOOP een gemeubileerd Heerenhuis te Arnhem op eersten stand. Koopsom nader overeen te komen. Direct te aanvaarden Brieven: Sonoijstraat 6, Den Haag.

als een waarborg van goedkoop beschouwd wordt. Zoo is een vrij groot gedeelte van den messenvoorraad in de Bombaysche warenhuizen van Duitsch maaksel, althans de verkoopers beweren dit. De eigenaars der zaken in de vesting spreken echter beslist tegen, dat iets van de voorwerpen, die er uitgesteld werden in afwachting van de Kerstmis, uit Duitschland afkomstig zou zijn. Ook zijn weer kleine hoeveelheden Duitsch bier aangevoerd, het zijn wel niet de soorten, welke vóór den oorlog zoo algemeen gewild waren, maar 't is dan toch Duitsch bier.

Armenië, overdaad van belangstelling, zonder daden.

Er is wel geen land, dat meer de belangstelling van de buitenwereld geniet en minder de noodige hulp ontvangt dan Armenië. Dit is weer en andermaal gedemonstreerd in de Volkenbondvergadering, die aan dit ongelukkige land heel veel aandacht gewijd heeft, maar heel weinig hulp verschaft heeft.

Een oogenblik leek 't ernst te worden. De vertegenwoordiger van de Roemeensche regeering deed het voorstel om een expeditiecorps van 40000 man naar Armenië te zenden, als Volkenbondsmacht. Het zou eindelijk een daad zijn geweest, maar, hoewel Armenië alleen door daden te redden is, lijkt 't ons toch niet te betreuren dat juist deze daad afgewezen is. Met die 40000 man zou een dapper aanvoerder een succesvollen tocht hebben kunnen volbrengen, maar de kans was groot dat daarna de strijd weer gevoerd zou worden op den ouderwetschen trant. In Armenië is een bezettingsleger voor jaren noodig, onder welks bescherming een geregelden inwendigen toestand wordt vastgelegd. Eerst nadat aan dien zoo te scheppen toestand eigen kracht tot verdediging zal gegeven zijn, in de oorlog-zuchtige omgeving waarin Armenië nu eenmaal ligt, zal een zelfstandig Armenië op eigen beenen kunnen staan en zich met eigen vuisten de moeilijk te verzoenen Mohamedaansche vijanden van 't lijf kunnen houden.

Zal het advies ook in dien geest luiden, waarop Fritjof Nansen zinspeelde, toen hij erop aandrong dat de nieuwe commissie, die over Armenië te rapporteren heeft, althans voor een deel uit de oude leden zal bestaan. Wij hebben, zeide hij, een plan althans in groote lijnen gereed, wij willen dit echter nu nog niet behandelen. Men heeft immers nog eenige hoop dat de bemoeienis van Morgenthau, die door Wilson aangegeven is om te trachten een oplossing in verzoenenden geest te vinden, den Armeenschen chaos zal ordenen, zonder krasse maatregelen.

Eenige hoop! Niettegenstaande de regeering van Armenië in Bolsjewikische handen gekomen is en alle overleg met 't buitenland onmogelijk gemaakt heeft door alle bestaande overeenkomsten te annuleeren. Niettegenstaande Kemal pacha zich tot redelijk overleg niet genegen toont en den Turkschen minister van oorlog, die op hem afgezonden was, naar verluidt, tot zijn eigen zaak heeft weten over te halen. Niettegenstaande de Kemalisten zoo juist een gezant te Moskou hebben benoemd. Niettegenstaande Frankrijk het in Cilicië blijkbaar ook al tegen de Turksche nationalistien opgeeft en Italië in Tripolis geen andere uitkomst vindt dan den Arabischen leiders meerendeels de vrije hand te laten.

Behalve het weer benoemen van een commissie voor de Armeensche aangelegenheden, het afwijzen van het voorstel der expeditie van 40000 man en het laten rusten van het plan in groote lijnen, gaf de Volkerenbond nog meer bewijzen van diepe belangstelling voor dat arme land. Zoo werd 't verzoek van Armenië om als lid in den Volkerenbond opgenomen te worden afgewezen, omdat men het nog eenigen tijd de zegeningen der voorgij wenscht te gunnen. Een begrijpelijke beslissing, te meer nu een Bolsjewikisch régime er de plaats heeft ingenomen van de regeering die 't verzoek aan den Volkerenbond richtte. Dit belette echter niet het nemen van een andere beslissing, in meer positieven vorm, al mag op haar uitwerking vooralsnog niet veel vertrouwen gebouwd worden.

Het gold het voorstel om tot tegengaan van den handel in vrouwen en meisjes een commissie naar Armenië en Klein-Azië te zenden, om er een onderzoek in te stellen. Niet minder toch dan 20000 Armeensche vrouwen zouden als blanke slavinnen vastgehouden worden. Bij dit voorstel kwam de eerste vrouwelijke gedelegeerde op de Genève-vergadering aan 't woord. Mevrouw Henni Forchhammer, een Deensche, gaf de aanbeveling om het arbeidsveld der commissie niet tot Armenië en Klein-Azië te bepalen. Zij vond daarbij steun van den Perzischen afgevaardigde Zoka ed Dowleh, die op 't treurige lot wees van duizenden uit Perzië weggevoerde vrouwen, en dienovereenkomstig zal de

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken.
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade DEN HAAG
Telefoon 3213

commissie haar onderzoek uitstrekken over: Armenië, Klein-Azië, Turkije en aangrenzende gebieden. De formule is er, de commissie is er. Gegevens om het rapport te vullen zijn in overdaad bijeen te brengen. Zij zullen de, zich beschaafd noemende wereld, van afschuw doen rillen, maar wat zij vooralsnog goede zullen uitwerken zal wel heel luttel zijn. Of een commissie de ellende in de genoemde landen kunnen peilen is mede aan gerechtigde twijfel onderhevig. Het eenige goede dat van 't onderzoek te zeggen is, is dat het althans weer wat meewerkt in de richting van een gewilde verbetering, die, hoe langzaam ook, toch tegen het, het menschedom ootterende, kwaad ingaat.

Mutaties van 22—28 Dec. 1920.

Nieuwe Leden.

J. Oosterbaan, Breda, Wilhelminastraat, / 5.—
W. G. Bosch, Med. Cand., Amsterdam, Prinsengracht 764boven, / 5.—

Af schrijven.

P. Lugt, Onderwijzer, Weltevreden, Dep. van Oud (overleden).
G. Munniks de Jongh, Den Haag, Laan van Nieuw Oost-Indië (overleden).
G. de la Valette, Oud-Rest., Den Haag, van Imhoffstraat 35.
Mej. C. E. Worthington, Amsterdam, de Genesteestraat.

Contributieverhoging.

P. J. Heesterman, Contr. B.B., Weltevreden, Dep. B.B., van / 2.50 op / 5.—

Adresveranderingen.

H. J. Hoekstra, Contr. B.B., van: Sliedrecht B.B. naar: Weltevreden, Dep. B.B., / 2.50.
P. Schijf, Oud-Kol. Gen. Dienst, Den Haag, van: Statenlaan 61 naar: 2de Sweelinckstraat 121 (thans te adresseeren Mevr. de Wed. P. Schijf).
B. Th. Brondgeest Jr., Off. vlieger K. M., van: Heeresteede, Heerenweg 199, naar: Den Helder, / 5.—
Mevr. C. H. Koot-Lottering, Nieuw Helvoet, van: Tolpad 221 naar: Straatweg 309.
H. W. K. van Ingen, van: Beverwijk, Zeestraat 88, naar: Haarlem, Maria Stichting, Kamer No. 2, 1ste kl., / 5.—
G. C. W. F. Fikenscheer, Contr. B.B., van: Bandoeng naar: Tasik Melaja.
G. B. van Alste, Contr. B.B., van: Atjeh en Onderhoorigheden naar: Tamiang.
P. J. Heesterman, Contr. B.B., van: 's-Hertogenbosch naar: Zuid Willemsvaart 66, naar: Weltevreden, Dep. B.B., / 5.—

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad”, Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen (Java).

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELLEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELLEN.

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIENSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & ISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.01 1/2 frankeerkosten.
  - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
    1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
    2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
    - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
    - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - V. De Ambtenaar bij het Boshwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.
- N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoert 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Leszen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd - of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

en Zanglessen.
en Schilderlessen.
in moderne talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.

Dese inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor de aan werkwzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooze Rijnclijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
  - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
  - S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
  - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
  - B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
  - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
  - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
  - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD“ =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

**De Haagsche
Broodfabriek
„Theario“**

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek
heeft in ALLE deelen van
de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend
onder contrôle van het Station voor
Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

**.. WONING ..
INRICHTING**

Behangerij Stoffeerderij

GEBRs HEHENKAMP

Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers

Lange Voorhout 25

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen

13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17^A

zijn steeds voorzien van het
Nieuwste op het gebied van

DAMESKLEEDING

GEREED EN OP MAAT

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443

OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

K. F. HENNEMAN

Electro-Techn., Werktuigkundig Installatie-Bureau

Atjehstraat 68-70 DEN HAAG Tel. Int. H. 9245

**ELECTR.
KACHELS**

**GAS-
KACHELS**

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5074

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN
PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhoging

Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

Opgericht Ao 1781

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Onze
Groote Jaarlijksche Opruiming
begint

Maandag 10 Januari 1921.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10

Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT

Handschoenen

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende
examens en ambten, zooals Staats-
inrichting M. O., Staathuishoudk.
M. O., Gemeente-administratie,
Boekhouden. De opleid. geschiedt
ook schriftelijk in Nederland en
Kolonien met zeer goede resultaten.
Prospectus en lijsten met namen
en adressen van vierhonderd en
vijftig geslaagden worden op
aanvraag gratis toegezonden door
Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.

Oranjeplein 102 - Den Haag

Telefoon 6225

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag. 5

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. P. COSTER te Winnipeg.